

rijksuniversiteit
groningen 2014 | 400 jaar

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 3, oktober 2013

Broerstraat 5

Fred de Graaf:
'Er kwamen nog veel mooie
momenten aan'

In dit nummer:

Douwe Draaisma's kijk op dromen
Alumni vinden elkaar op nieuwe website
Lichtpuntjes bij blaarziekte
Online uitgeefster in Moskou en Londen
Stigma 'gestoord'

Comenius

Executive leergangen over visie en leiderschap

rijksuniversiteit
 groningen

Nationale Comenius Leergang

Breed executive programma waar inzichten uit de klassieke wetenschapsgebieden: wijsbegeerte en religie, recht, sociale, medische en natuurwetenschappen, letteren, kunst, cultuur en economie centraal staan. Niet 'koude' academische kennis staat centraal, maar kennis die verrijkt is met de persoonlijke visie en levenservaring van vooraanstaande sprekers. De leergang is een investering in de veelzijdigheid van de deelnemers.

Startdatum: woensdag 20 november 2013

Chinese Comenius Course

Executive leiderschapsprogramma met de thema's leiderschap, balans en daadkracht. Deze leergang biedt niet alleen diepgaand inzicht in de krachten achter de Chinese groei, maar ook in de speerpunten van het Chinese denken. De course biedt u de handvatten om in te spelen op de fundamentele uitdagingen van dit moment.

Startdatum: donderdag 4 september 2014

Wijsheid in Leiderschap

Dit leiderschapsprogramma biedt een gedegen basis vanuit de rijke academische traditie alsook de ervaring van het persoonlijk herbronnen. Inspiratiebronnen en leermeesters bieden ankers bij het luisteren naar de innerlijke stem en het ontdekken van nieuwe persoonlijke ruimte.

Startdatum: dinsdag 12 november 2013

Themaleergang: Leadership, Complexity and Innovation

Comenius biedt een unieke kans om de top van de wetenschap in de wereld te ontmoeten op het door twee Nobelprijswinnaars opgerichte Santa Fe Institute te New Mexico. Deze exclusieve leergang vergroot het inzicht in complexiteit, het innovatievermogen en de creativiteit.

Startdatum: september 2014

Europese Comenius Leergang

Internationaal executive programma waarin leiderschapsontwikkeling centraal staat. In samenwerking met de universiteiten van Leuven, Bologna, Heidelberg, Praag, Cambridge, Istanbul en Groningen worden vakoverstijgende inzichten uit zeven klassieke wetenschapsgebieden aangereikt. De leergang stimuleert het vermogen om fundamentele veranderingen te herkennen en er op in te spelen.

Startdatum: woensdag 27 november 2013

American Comenius Course

Executive topprogramma over 'leiderschap en spirit' in samenwerking met hoogleraren van de Amerikaanse universiteiten Harvard, Yale, Stanford en Berkeley. De American Comenius Course biedt deelnemers inzicht in de fundamentele krachten en dynamieken die verandering teweeg brengen.

Startdatum: dinsdag 6 mei 2014

Leergang Financiële Ethiek

Deze executive leergang daagt ervaren bestuurders en eindverantwoordelijken uit de financiële sector uit hun ethisch kompas aan te scherpen. Vanuit vakoverstijgende colleges, die een brug slaan tussen ethiek en de dagelijkse praktijk, worden actuele thema's en dilemma's onderzocht. Deze leergang zet deelnemers aan tot reflectie op persoonlijke impliciete waarden en normen.

Startdatum: donderdag 21 november 2013

"Na de reguliere managementprogramma's biedt Comenius meer: via actuele en boeiende thema's, vaak op verrassende wijze gebracht door topwetenschappers, heb ik samen met een geweldige groep mensen opnieuw de waarde van verwondering ervaren. Uit de opgedane waardevolle inzichten put ik frequent."

Oud-deelnemer **Matt Kemp**, Lid Raad van Bestuur, SVB Sociale Verzekeringsbank

"Augustinus: "Noli foras ire, in teipsum redi, in interiore homine habitat veritas, Ga niet naar buiten, keer terug in jezelf, in de innerlijke mens woont de waarheid..." (De vera rel.39,72). Comenius biedt een eigen interpretatie: de uitnodiging naar "buiten" te gaan leidt juist tot een hervonden innerlijk onderzoek en een reflectie op de inzichten die verkregen worden door de ontmoetingen met inspirerende sprekers en deelnemers."

Oud-deelnemer **Greet Locquet**,
Directeur ANWB-Reizen

"De specifieke onderwerpen en de benadering ervan, het niveau van de sprekers, het te gast zijn in de universiteitssteden van Europa met hun specifieke sfeer en ons divers samengestelde gezelschap, hebben mij geholpen met een bredere en frisse blik naar de wereld te kijken en er ook echt wat mee te kunnen doen."

Oud-deelnemer **Co van 't Hek**, voorzitter Raad van Commissarissen, Gebr. Van 't Hek BV

In samenwerking met de topuniversiteiten van Leuven, Bologna, Heidelberg, Praag, Cambridge, Istanbul, Groningen, Harvard, Yale, Stanford, Berkeley, Santa Fe Institute, Beijing en Shanghai.

Bel voor meer informatie
drs. Sandra Roelen-Hendriks
088 - 556 11 50
www.comeniusleergang.nl

- > **4 Jongensdroom burgemeester**
Ex-voorzitter Eerste Kamer Fred de Graaf over hoogte- en dieptepunten in zijn carrière.
- > **6 Sterken stelt**
- > **7 Alumnus in het buitenland: India**
- > **8 Nuchtere kijk op dromen**
'Dromen hebben geen functie', concludeert Douwe Draaisma in zijn nieuwste boek.
- > **10 Alumnus schrijft boek**
- > **11 Ain Wondre Stad: Sandra van Nieuwland**
- > **12 Missie: blaarziekte genezen**
Lichtpuntjes in de strijd tegen een vreselijke ziekte.
- > **14 Alumnus schrijft verhaal: De introductietijd**
- > **15 Groningens hotspot voor jonge ondernemers**
Hip vergaderen in voormalige bankkluis aan de Herestraat.
- > **16 'For Infinity'**
Lustrumbode, nummer 6: Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen
- > **18 'Ja, wij komen ook'**
Nieuw digitaal platform: elkaar terugvinden vóór het Alumniweekend in juni 2014.
- > **20 'Tsarin' van de social media**
Annelies van den Belt zwaaide in Moskou de scepter bij online uitgever SUP.
- > **22 Chemie tot leven brengen**
Een toevallige ontdekking benadert allereenvoudigste vorm van leven.
- > **24 Stigma 'gestoord'**
Zelfs de GGZ stigmatiseert...
- > **25 Column Tienke Koning**
- > **26 Fondsenwerving**
- > **27 Alumni Actief**
- > **28 Life Long Learning**
- > **30 Oraties, Portretten en Colofon**
- > **32 Alumni Achteraf: amerikanistiek**

Foto voorkant Fred de Graaf, VVD-senator, voor Paleis Het Loo in Apeldoorn

> FOTO > STIJNTJE DE OLDE

Hoewel zonder opzet, lijkt deze uitgave van de *Broerstraat 5* 'dromen' als thema te hebben. In de eerste plaats is er het interview over *De dromenwever*, het nieuwe boek van Douwe Draaisma. Deze bestsellerauteur en hoogleraar geschiedenis van de psychologie aan de RUG heeft allerlei interessante inzichten en wetenswaardigheden verzameld over dromen: een van de minst begrepen, maar – ook letterlijk – meest tot de verbeelding sprekende menselijke activiteiten.

Behalve als onderdeel van de slaap is dromen een metafoor geworden voor wensen en willen, begeren en ambiëren, streven naar een betere wereld. Alumnus rechten Fred de Graaf, lid en tot voor kort voorzitter van de Eerste Kamer, vertelt dat het zijn jongensdroom was om burgemeester te worden en hoe deze is uitgekomen. Hij geeft ook een toelichting op wat wellicht tegelijk het hoogte- en dieptepunt van zijn carrière was: de organisatie van de inhuldiging van koning Willem Alexander en het daaropvolgende echeq, toen hij ervan werd beticht Geert Wilders opzettelijk gepasseerd te hebben.

Aan hun droom van een betere wereld werken hoogleraar dermatologie Marcel Jonkman en psychologe Kim Helmus. Jonkman zet zich al bijna een kwart eeuw in om de vreselijke 'blaarziekte' te bestrijden en zal voorlopig niet rusten, mede omdat er hoopgevende ontwikkelingen zijn. De missie van Helmus ligt op heel ander terrein: zij strijdt tegen de stigma's, vooroordelen en misverstanden waarmee patiënten met psychische kwalen te kampen hebben.

Dromen brachten ook andere alumni in beweging. Bijvoorbeeld om windenergie te realiseren, zoals 'Alumnus Achteraf' Siward Zomer; om leven te doen ontstaan in een lab, zoals organisch chemicus Sjibren Otto; te wonen en werken in India, zoals bedrijfskundige Sanjay Tiwari; of CEO te zijn in wereldsteden als Moskou en Londen, zoals ondernemer Annelies van den Belt.

En zo droomt ook onze universiteit. Van een prachtige viering van haar 400-jarig bestaan bijvoorbeeld, in 2014; en dat heel veel alumni elkaar zullen treffen op haar feest!

De redactie
redactieB5@rug.nl

Jongensdroom burgemeester

Als kleine jongen wilde Fred de Graaf al burgemeester worden. Die droom ging in vervulling. Ook als voorzitter van de Eerste Kamer bleek de RUG-alumnus rechten toegewijd aan het openbaar bestuur.

Tot voor kort was RUG-alumnus Fred de Graaf voorzitter van de senaat, een rol die hij met veel plezier vervulde. Het hoogtepunt van zijn carrière maakte hij zelfs in die hoedanigheid mee: de inhuldiging van koning Willem Alexander. Twee maanden later zag hij zich echter genoodzaakt af te treden vanwege ophef over de positie van Geert Wilders bij de festiviteiten. Hij ontvangt de interviewer van *Broerstraat 5* in zijn nieuwe huis in Apeldoorn, waar hij burgemeester was totdat hij tot voorzitter van de Eerste Kamer werd gekozen in juni 2011. Hij is nu weer 'gewoon' lid van die Kamer, maar dat is maar een belasting van een dag of twee, drie per week. Hij is dan ook op zoek naar een nieuwe baan voor ernaast. Wellicht dat hij binnenkort weer ergens aan de slag kan als waarnemend burgemeester. Want dat is waar zijn hart ligt: bij het burgemeesterschap.

Carrièreburgemeester

De gekozen burgemeester zag hij niet zitten, 'maar eigenlijk zijn we daar nu niet ver van af'. Hij heeft er wel begrip voor, dat de burgemeester niet langer door de Commissaris van de Koning wordt uitgekozen, maar door de gemeenteraad. 'Het is inderdaad democratischer, ja, en ook meer van deze tijd.' Maar er kleven ook nadelen aan, benadrukt hij. Zo wordt de 'carrièreburgemeester' langzaam iets van het verleden. Burgemeesters worden niet meer automatisch herbenoemd – ook niet als ze goed gefunctioneerd hebben – het hangt nu mede van de politieke samenstelling van de raad af. Dat vindt De Graaf jammer: het bieden van continuïteit is een van de belangrijke taken van een burgemeester. En burgemeester worden is nu dus ook risicovoller. Vroeger wist je dat je na een eerste post waarschijnlijk wel door kon schuiven naar een volgende, omdat je ervaring gewaardeerd werd. Nu hangt het er maar net vanaf hoe de pet van de raad staat.

De Graaf is zelf een voorbeeld van zo'n carrièreburgemeester. 'Eigenlijk was dat als kleine jongen al een droom. Ik ging soms met mijn vader mee naar herdenkingen en zo. Dan zag ik daar een man met een ketting om, die een toespraak mocht houden. Toen dacht ik al: dat wil ik ook.'

Jongste bediende

Uiteraard werd De Graaf's beeld van het burgemeesterschap met de jaren realistischer, maar toch bleef het openbaar bestuur trekken. Zijn studie staats- en bestuursrecht in Groningen was daarom een bewuste keuze, net als het VVD-lidmaatschap op zijn achttiende. En het wierp zijn vruchten af: Nog voor hij was afgestudeerd had hij een

baan op het ministerie van Binnenlandse Zaken. 'Ik ondersteunde de secretaris-generaal, waardoor ik het voorrecht had als jongste bediende al dicht bij het vuur te zitten. Hij combineerde zijn ambtenarenbestaan met het fractievoorzitterschap in de gemeenteraad van Voorschoten, tot hij in 1981 in Leersum voor het eerst burgemeester werd. Daarna vervulde hij die functie nog in Vught, en uiteindelijk in Apeldoorn.

Zwarte bladzijden

'Als burgemeester ben je er verantwoordelijk voor dat er goede besluiten worden genomen. Dát er besluiten worden genomen, dat knopen worden doorgehakt. Door goed met de wethouders en de raad te overleggen kun je veel oplossen en bereiken. Het is mooi daadkrachtig te kunnen zijn.'

Behalve dat, moet een burgemeester aanvoelen wat er onder de bevolking leeft, zegt hij. Dat werd bijvoorbeeld van hem geëist bij de zwarte bladzijden van zijn burgemeesterschap, die bij een veel groter publiek bekend zijn. De eerste was de Herculesramp in 1996. Die was op vliegbasis Eindhoven, maar het fanfarecorps van de genie uit Vught was aan boord. 'Op zo'n moment is alles belangrijk, je moet er zijn voor de nabestaanden, maar ondertussen ook aan de burgers laten zien dat je de situatie onder controle hebt.'

Dat geldt ook voor 30 april 2009. De koninklijke familie vierde Koninginnedag in Apeldoorn, iets waar de zeer koningsgezinde De Graaf erg verheugd over was. En toen was daar die zwarte Suzuki. 'Ik zat in die bus, met de koningin en de leden van haar familie. Het was vreselijk. Vreselijk om te zien, om mee te maken.' Ook nu weer moest hij er voor de nabestaanden zijn. En proberen te zorgen dat alles zo soepel mogelijk werd afgewikkeld, bijvoorbeeld door erop te staan dat de onderzoeksrapporten op één dag werden gepresenteerd, opdat de wonden niet meermaals opnieuw zouden worden opengehaald.

Sensatiebelust

Daarnaast kennen veel mensen hem inmiddels ook van de inhuldigingsceremonie in de Nieuwe Kerk en de aftocht die hij daarna blies. Hij zou moedwillig hebben geschoven met de benoemingen in de commissie van in- en uitgeleide om zo – letterlijk – Wilders buiten beeld te houden bij de intocht in de kerk. Zonder aarzelen geeft hij toe dat er geschoven is, maar hij kan het uitleggen. Een lange, gedetailleerde en duidelijke verhandeling volgt, waarin hij toelicht dat het te maken had met anciënniteit, met de verdeling tussen de partijen, met de verhouding tussen de Eerste en de Tweede Kamer. Nee, hij heeft niet beoogd

Fred de Graaf

(1950) studeerde staats- en bestuursrecht aan de RUG. Daarna werd hij rijksambtenaar en vervulde hij verschillende burgemeesterschappen, waaronder die van Vught en Apeldoorn. Als voorzitter van de Verenigde Vergadering der Staten-Generaal leidde hij de ceremonie bij de inhuldiging van koning Willem Alexander. Na ophef trad hij af, maar de VVD'er is nog steeds lid van de senaat.

> [vervolg op pagina 6](#)

‘Het is mooi daadkrachtig te kunnen zijn’

Wilders te passeren. Ja, hij heeft spijt als haren op zijn hoofd dat hij, toen *de Volkskrant* hem ernaar vroeg, gezegd heeft dat als hij aan de benoeming van Wilders was toegekomen, deze dan wel alle media-aandacht op zich zou hebben gevestigd. Maar daar had de afweging niet gezeten. Pas zes weken na de inhuldiging begon de PVV-leider stennis te schoppen naar aanleiding van het artikel in *de Volkskrant*, terwijl hij al ruim te voren op de hoogte was van de samenstelling van de commissie.

Na alle ophef bleek zijn positie onhoudbaar en zag De Graaf zich genoodzaakt af te treden, iets dat hij nog steeds betreurt. ‘Er kwamen nog veel mooie momenten aan, zoals bijvoorbeeld de viering van tweehonderd jaar koninkrijk. Maar het is niet anders.’

Hij vindt dat *de Volkskrant* insinuerend te werk is gegaan, hem bij voorbaat een motief in de schoenen heeft geschoven en niet echt naar zijn verhaal heeft willen luisteren.

‘Natuurlijk, media hebben de taak om vermeende misstanden boven tafel te brengen. Maar ze hebben ook een verantwoordelijkheid dat niet op een sensatiebeluste manier te doen.’

Nuchterheid

De senator ondergaat het nu met nuchterheid. Dat is een van de dingen die hij vanuit Groningen meebracht; nuchterheid. En een echtgenote, bij wie die eigenschap is aangeboren. Het was geen toeval dat hij in Groningen terecht kwam. In een verzuild Nederland groeide hij als protestant op in het katholieke Roosendaal. Hij behoorde tot de minderheid. Toen hij klaar was om te gaan studeren wilde hij ook wel eens bij de meerderheid horen. In Groningen kon dat. Hij werd er lid van het toen nog gereformeerde Vera, maar toen dat op de alternatieve toer ging, nam hij zijn toevlucht tot het corps. Hij hockeyde, ging de hockeyclub besturen, kwam in het Aclo-bestuur terecht, organiseerde een groot muziekconcours. De bestuurlijke kant trok hem, de echte politiek kwam pas later.

Groningen verwierf een plek in zijn hart. Zijn beide dochters zijn historici, zijn oudste studeerde in Leiden en Utrecht, zijn jongste bracht de laatste twee jaren van de middelbare school door op een internationale school in Wales. Daarna worstelde ze met haar studiekeuze. Tot ze het op een gegeven moment wist. Trots kondigde ze aan: ‘Ik ga naar Gaza!’ Maar daar kwam niks van in, besloten haar ouders, die haar studie moesten betalen. Bij nader inzien werd het Groningen.

TEKST > FRANKA HUMMELS

FOTO > STIJNTJE DE OLDE

Sterken stelt

Zelfreinigend

Nee, dat autobiografische boek van Diederik Stapel, over zijn grote wetenschappelijke fraude, heb ik niet gelezen. Expres niet. Ik heb mij een beeld gevormd van de zakelijke consequenties van de affaire. En dat vond ik meer dan genoeg. Dat komt vooral omdat ik een andere kant van het verhaal al te goed ken, de kant van de slachtoffers. De schade die Stapel met zijn oplichterij aan de loopbaan van jonge, beginnende wetenschappers heeft aangericht, is enorm. Dat besef zie ik te weinig terug in wat ik via de pers al over de gevallen hoogleraar te weten ben gekomen.

Ja, ik ben veel met de nasleep van die zaak bezig geweest. Zo richt ik me voor de VSNU, de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten, als programmaleider op de wetenschappelijke integriteit. Dat houdt onder andere in dat we, in samenspraak met de universiteiten, de Nederlandse code voor wetenschapsbeoefening tegen het licht hebben gehouden en de betreffende regelgeving. We zijn nagegaan wat we daaraan vanuit het oogpunt van wetenschappelijke integriteit kunnen verbeteren.

Helaas hebben we afgelopen voorjaar in Groningen ook een hoogleraar op non-actief moeten stellen, omdat de Vrije Universiteit Brussel zijn doctorstitel wegens plagiaat introk. We hebben een zero-tolerancebeleid op dit punt. Dit soort gedrag schaadt het algemeen vertrouwen in de wetenschap.

Wat opvalt is dat de meeste fraude niet door editors en referees van wetenschappelijke tijdschriften wordt ontdekt, of door beoordelaars van onderzoek, maar door mensen uit de directe omgeving van de fraudeurs. Zij zijn het die de belangrijkste bijdrage leveren aan wat ook wel de ‘zelfreinigende werking van de wetenschap’ wordt genoemd. Daarom is de rol van de vertrouwenspersoon voor wetenschappelijke integriteit cruciaal. Bij hen moeten deze mensen ongehinderd met hun klachten of vermoedens kunnen aankloppen.

Wat eveneens opvalt, is hoeveel belang iedereen stelt in het vertrouwen in de puurheid van de wetenschap. Bij de verschillende kwesties die er in het land gespeeld hebben, was er ook helemaal niet de neiging die te verdoezelen of in de doofpot te stoppen. Iedereen heeft het beste voor met de wetenschap. Dat vind ik wel mooi, na alle kwaad die de zaak Stapel heeft gedaan. In dat opzicht ben ik er positief gestemd uitgekomen.

Maar toch. We moeten op onze hoede zijn. Dat hebben we wel geleerd. We ontkomen er niet aan maatregelen te nemen, op alle niveaus. Denk aan het kweken van besef van wetenschappelijke integriteit tijdens de opleiding, het gebruiken van de plagiaatscanner en het bewaren en toegankelijk maken van onderzoeksgegevens.

Al heb ik niet de illusie dat we alle problemen kunnen uitbannen. Wat doe je bijvoorbeeld tegen het stelen van ideeën? Tegen die aardige, o zo geïnteresseerde collega met wie je na afloop van een paperpresentatie zo leuk hebt zitten praten? En die drie maanden later jouw idee in een eigen paper presenteert?

Prof. dr. Elmer Sterken
rector magnificus

Opgetekend door Edzard Krol.

‘Hier te wonen doet veel met mij’

Met zijn Indiase bloed wilde RUG-alumnus bedrijfskunde Sanjay Tiwari beslist eens in India werken. In 2010 kwam het ervan. Een mooie ervaring, maar Chicago voelt als thuis.

Toen Sanjay Tiwari (48) naar Groningen kwam om te studeren had hij al veel van de wereld gezien. Geboren in Engeland, met een Nederlandse verpleegster en een Indiase arts als ouders, ging hij op zijn vierde vanwege de baan van zijn vader naar India, om na drie jaar te verhuizen naar Suriname en later naar Nederland. In 1990 haalde Tiwari zijn masterdiploma business administration.

De wens die tijdens een stage in Delhi en Bombay was geboren – om ooit nog eens in India te werken – stond lang in de ijskast. Tiwari werkte eerst zeven jaar in Zwijndrecht, bij Van Leeuwen Buizen dat hem naar Singapore en Maleisië stuurde. Daarna kwam KLM Cargo waar hij na zes jaar tot hoofd Sales en Customer Service werd benoemd, standplaats Chicago. In 2010 wordt het voornemen waargemaakt: Tiwari wordt directeur Sales voor India en Sri Lanka, bij Maersk Line, een Deens zeecontainerbedrijf.

Met zijn vrouw Kumud, ontmoet tijdens zijn Indiase stage, en hun twee dochters van 16

en 12 woont hij in Bombay, een stad met zo'n twaalf miljoen inwoners. 'Het doet veel met mij,' zegt Tiwari over leven en werken in een land met immense verschillen tussen arm en rijk, met zijn machtsverschillen ook.

Maersk Line importeert en exporteert van alles, van kleding tot auto-onderdelen. Het brengt Tiwari in contact met bedrijven die het niet zo nauw nemen met de arbeidsomstandigheden. Hoe gaat hij daar mee om? 'Wat in Bangladesh in de kledingateliers gebeurt, moet je niet over één kam scheren met wat hier gebeurt. Ik ben bij een fabriek in Zuid-India geweest waar onder andere kleding wordt gemaakt voor C&A. Het zag er perfect uit. Smetteloos, fatsoenlijke pauzes. In India is het toezicht goed geregeld.'

Emancipatie

Wat niet wil zeggen dat er niets te doen is aan emancipatie. Maersk Line steunt daarom een paar liefdadigheidsinstellingen en ook de vrouwenbeweging Women's India Trust. Privé doen de Tiwari's ook het een en ander. 'Mijn

vrouw en oudste dochter hebben "pass the plate" bedacht. In de zomervakanties maken zij elk weekend eten dat ze uitdelen op straat.'

Toch is Chicago hun thuis, zegt hij, namens het hele gezin. Het roept de vraag op waarom ze de Amerikaanse stad veruilden voor India. Het was de uitdaging van de baan, als chef van 85 mensen in dat spannende land. Maar zeker ook het zoeken naar zijn wortels. Al heeft hij een Nederlandse moeder, hij is behoorlijk Indiaas, leerde Tiwari. Gedreven en een volhouder. 'Als ik ergens ben waar iets niet kan, ga ik proberen of er voor mij een uitzondering gemaakt kan worden.'

Heel anders is Kumud, zijn honderd procent Indiase vrouw. 'Ik verdenk haar ervan dat zij eigenlijk Duits is, zo punctueel. Ze weet altijd de weg te vinden. En hoe ze zich in het verkeer gedraagt. Dat is niet Indiaas. Ze moet bij haar geboorte verwisseld zijn.'

Sanjay Tiwari blogt op www.sanjaytiwari.com

TEKST > ELLIS ELLENBROEK

Douwe Draaisma (1953) studeerde psychologie en filosofie aan de RUG. In 1990 ontving hij van het Nederlands Instituut voor Psychologen de Heymans Prijs voor zijn onderzoek naar de geschiedenis van de psychologie. In 1993 promoveerde hij in Utrecht bij Piet Vroom op *De Metaforenmachine. Een geschiedenis van het geheugen* en keerde terug naar de RUG. In 2003 werd hij er bijzonder hoogleraar Geschiedenis van de psychologie, op een leerstoel van het Archief- en Documentatiecentrum Nederlandse Psychologie. Daarnaast is hij auteur van onder meer *Waarom de tijd sneller gaat als je ouder wordt*, *De heimweefabriek*, *Vergeetboek* en *De dromenwever*.

Dromen dat je opnieuw examen moet doen. Of naakt bent in het bijzijn van vreemden. Dromen waarin je vliegt. Dromen waarin je weet dat je droomt. Douwe Draaisma schreef een boek over de vaak onnavolgbare gebeurtenissen die zich 's nachts afspelen in ons hoofd.

Nuchtere kijk op dromen

Dromen is spreken zonder geluid, lopen zonder te bewegen, zien zonder te kijken, schrijft Douwe Draaisma in zijn nieuwe boek *De dromenwever*.

Om het raadselachtige onderwerp 'dromen' was de Groningse hoogleraar geschiedenis van de psychologie altijd met een wijde boog heen gelopen. 'Boeken daarover staan in de boekhandel in de kast met esoterie – daar heb ik helemaal niets mee. Bovendien ben ik zelf niet zo'n geweldige dromer.'

Blinden

Dat Draaisma zich toch ging verdiepen in ons droomleven kwam doordat een vriendin wilde weten hoe iemand die blind is eigenlijk droomt, vertelt hij. 'Ik vond dat meteen een interessante vraag. Want als je niet kunt zien, uit welke zintuiglijke indrukken bestaan de dromen van blinden dan wel? En wat gebeurt er met de dromen van mensen die op latere leeftijd blind worden? Verdwijnen de beelden daar uiteindelijk uit? De ene vraag riep al snel de volgende op. Zoals de kwestie of we dromen in zwart-wit of in kleur. En ook ontdekte ik intrigerende elementen in de diverse droomtypen die in de literatuur worden onderscheiden. Waar komt bijvoorbeeld het gevoel vandaan dat we vliegen of zweven, in sommige dromen? En waarom kijkt niemand er van op dat we er naakt bij zitten, in weer andere dromen?'

Op die laatste vraag draagt de hoogleraar een verrassend antwoord aan: naaktdromen lijken niet zozeer samen te hangen met gevoelens van gêne, zoals de bekende dromen-

duider Freud dacht, maar eerder met de pijnlijke onverschilligheid van anderen. 'Als je zelfs naakt niet opgemerkt wordt', schrijft Draaisma, 'wanneer dan wel?'

Dreigende afgang

Draaisma ging voor zijn boek te rade bij tal van psychologen, psychiaters, neurologen en andere onderzoekers. Uitgangspunt was zijn persoonlijke nieuwsgierigheid naar onder meer ook de natte droom ('steekt gecompliceerder in elkaar dan het lijkt'), de nachtmerrie en de voorspellende droom. Even toegankelijk als gedetailleerd presenteert hij de meest uiteenlopende gezichtspunten. Daar levert hij dan bescheiden, soms licht ironisch commentaar bij. Ook voerde hij zelf een klein onderzoek uit: aan de blinde cabaretier en schrijver Vincent Bijlo legde hij vragen voor als: 'Welke gedaante hebben erotische dromen bij jou?' En: 'Zit jij altijd zelf in je dromen?' Bijlo zegt dat hij droomt 'in tast, in gevoel, in reuk, in geluiden, in alles wat ik overdag ook heb', een antwoord dat overeenstemt met wat Draaisma eerder in studies over de dromen van blindgeborenen aantrof.

In een ander hoofdstuk gaat hij uitgebreid in op de rol van paranormale droomtips in het rechercheonderzoek naar de ontvoering van Gerrit-Jan Heijn. 'Mijn boek bevat eigenlijk net zo weinig orde als een droom', grapt de auteur van bestsellers als *Waarom het leven sneller gaat als je ouder wordt* en *De heimweefabriek*.

Eenmaal rapporteert Draaisma in zijn boek over een droom die hij zelf had: een zogeheten examendroom, waar-

‘Het is een wijdverbreid misverstand dat dromen ons helpen bepaalde dingen te verwerken’

van het kenmerk is dat de dromer zich geconfronteerd ziet met een dreigende afgang: je moet iets belangrijks volbrengen, maar er gaat van alles mis. Volgens de schrijver is het gemakkelijk verklaarbaar dat veel mensen dergelijke dromen hebben in een samenleving waarin we voortdurend worden getest, van het veterstrik-examen tot assessments aan toe. ‘Ik heb dit soort dromen meestal aan het begin van het academisch jaar’, vertelt hij. ‘Nooit in februari.’

Interessant is ook Draaisma’s constatering dat een droom niet een soort innerlijke film is. Het aandeel van visuele voorstellingen in dromen wordt volgens hem vaak overschat. ‘Neem alleen al het feit dat in dromen de beelden vaak inwisselbaar zijn: een vertrouwd persoon, maar ook een huis, ziet er soms heel anders uit dan in het echt. Wat je voelt in een droom lijkt dan ook vooraf te gaan aan de beelden, in plaats van andersom.’

Flipperkast

Een prominente rol in *De dromenwever* speelt Frederik van Eeden, de zenuwarts en wereldverbeteraar die begin vorige eeuw bijna even beroemd was als Freud. Gedurende een deel van zijn leven hield Van Eeden met grote ernst een droomdagboek bij. Met name zijn lucide dromen, dromen waarin je beseft dat je droomt, waren voor hem een bron van kennis en troost. Voor Draaisma heeft het *Dromenboek* van Van Eeden vooral een poëtische betekenis, vertelt hij. ‘Honderd jaar geleden wist men nog niet zoveel over de werking van het brein. Het was toen gebruikelijk een droom

op te vatten als een boodschap uit een dieper deel van je geest. Nu luidt de heersende theorie dat het brein tijdens onze slaap een soort flipperkast is die lukraak visuele prikkels afvuurt op de frontale cortex, die er vervolgens razendsnel een logisch verhaaltje van probeert te maken. De neiging om de inhoud van dromen heel serieus te nemen is daardoor wel weg.’

Aan dit nuchtere feit voegt Draaisma toe dat een droom natuurlijk wel iets zegt over de dromer: tenslotte zijn het iemands persoonlijke herinneringen, indrukken, spanningen en verlangens die via de hersenen sporen nalaten in een droom. De titel van zijn boek is dan ook ‘expres dubbelzinnig’, zegt hij. ‘Het zijn bepaalde delen van ons brein die van losse draadjes een droom weven. Maar dat brein is wel verbonden met een bepaalde persoon, en soms geeft een droom dus ook wel een beetje weer hoe het met iemand is gesteld op dat moment. Het is geen pure onzin die voorbij komt. De input die het brein voor een droom levert is echter zo willekeurig, en wat er van blijft hangen zo fragmentarisch, dat de informatieve waarde heel beperkt is.’

Een functie hebben dromen al helemaal niet, zegt de hoogleraar desgevraagd. ‘Het is een wijdverbreid misverstand dat dromen ons helpen bepaalde dingen te verwerken. Onderzoek bij mensen die door het gebruik van medicijnen of door hersenletsel geen dromen meer hebben, heeft aangetoond dat dit voor hun gevoel van welbevinden geen verschil maakt. Dromen is beslist geen levensbehoefte.’

De dromenwever
> www.historischeuitgeverij.nl
€ 25,-

De dromenwever
Luisterboek (6 CD's)
Voorlezer: Jan Donkers
> www.Rubinstein.nl
€ 19,95

TEKST >
ANNEMARIE KOK

Erik Betten (1976) / geschiedenis en mediaevistiek
1999

De Fries. Op zoek naar de Friese identiteit

Ook verschenen in Friese vertaling.

> www.wijdemeer.nl > € 19,50

Eerde Beulakker (1944-2013) / andragogie 1989

Onderscheid moet er zijn

Pleziervaren in Nederland een cultuurgeschiedenis.

> www.vanstockum.nl > € 39,-

Johan Bordewijk (1964) /

natuurkunde 1989, promotie

1993

Zwerfvuil

Verhalenbundel over de hedendaagse maatschappij en de wanhoop van de moderne mens.

> www.johanbordewijk.nl > € 17,50

Remco Dijkstra (1981) /

geneeskunde 2006

Te Gek! Wereldtrip van een jonge psychiater

Euforie, glorie, dieptepunten, hachelijke situaties en gevoelens van wanhoop en eenzaamheid

tijdens wereldreis.

> www.uitgeverijElmar.nl > € 17,95

Wendy Hobbelink (1961) / pedagogiek 1987 en

Martin Thoolen

Rijkdom is gratis

Voor iedereen die zijn werk- en privéleven wil verrijken.

> www.circumference.nl > € 20,-

Jan Numan (1947) / geneeskunde 1973

Gekte

Roman over liefde en gekte in de wilde jaren zeventig

> www.boekscout.nl/romans > € 18,95

Lidwien Schuitemaker (1958) / andragologie

1983 en filosofie 1987

Wereld zonder arm en rijk

Een bijdrage aan de opheffing van de oneerlijke verdeling van rijkdom. Uitgeverij Filograph

> € 25,- > e-book via: www.lidwien-schuitemaker.nl

Peter Storm (1947) / economie 1971

Everest manager: team skills

Gratis te downloaden app in de i-store.

Meer boeken op www.rug.nl/alumni/boek

‘Mama, waarom hebben die vrouwen zo weinig kleren aan?’

‘Mijn voormalige partner ontmoette ik in een studentenhuus aan het Zuiderdiep waar we allebei woonden. We waren maatjes, maar als je me toen gezegd had dat het de vader van mijn drie kinderen zou worden had ik gelachen. Ik speelde wel eens liedjes voor hem en dan luisterde hij. Dat was gezellig en op den duur was het gewoon héél gezellig.

Iets eerder dan gepland raakte ik zwanger van onze oudste zoon, in 2003, ik studeerde nog. Inmiddels woonden we allebei op kamers in de hoerenbuurt. Ik aan de Hoekstraat, boven de Benzinebar, hij aan de Muurstraat. We hadden geen geld, helemaal niks toen. Maar met veel hulp van iedereen hebben we een prachtig babykamtje ingericht boven de Benzinebar. Ik kon van de voorkant van het pand doorschuiven naar de achterkant, waar een soort studio was.

Ik heb daar nog bijna anderhalf jaar gewoond voor we naar een echt huus gingen. Ik bewaar er goede herinneringen aan. De dames zwaaiden naar mij als ik langs kwam met mijn zoontje in de wagen of op de fiets. Maar met een kleintje in de rosse buurt wonen is uiteindelijk toch niet handig. Je kunt zo’n kind niet alleen laten lopen of spelen, met de drugsspuiten daar op straat. Terwijl ik mijn studie afmaakte, ging hij twee dagen per week naar de crèche in de Nieuwstad, de andere rosse buurt. Het kwam al voor dat hij vroeg: ‘Mama, waarom hebben die vrouwen zo weinig kleren aan, hebben ze het dan niet koud?’ Ik wilde daar weg voor hij zou gaan vragen naar de seksattributen in hun vensterbank.’

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

Sandra van Nieuwland (36)

> www.8ballmusic.nl/sandra-vannieuwland; singer-song-writer, oud-deelnemster The Voice of Holland, gaat in januari op theatertour; studeerde communicatie aan de heao en daarna – van 2001 tot 2004 – kunst en kunstbeleid aan de RUG;

> speciale plek: de Benzinebar in de Hoekstraat

TEKST >

ELLIS ELLENBROEK

FOTO >

ELMER SPAARGAREN

BENZINEBAR, HOEKSTRAAT 44

‘Patiënten met de blaarziekte epidermolysis bullosa treffen je door hun lijden.’ [Marcel Jonkman](#) zag in 1989 voor het eerst een patiënt met EB. Hij was direct gegrepen door de huidziekte. En zo kwam hij terecht op de afdeling Dermatologie van het AZG. Inmiddels is hij op het UMCG afdelingshoofd en hoogleraar aan de RUG. Hij is nog niet tevreden: ‘Ik werk al 24 jaar aan deze ziekte, maar we hebben nog altijd geen genezende therapie. Dat moet voor mijn pensioen geregeld zijn.’

FOTO MARJOLEIN ANNEGARN

Marcel Jonkman (1957) studeerde geneeskunde aan de RUG, waar hij in 1989 promoveerde op een proefschrift over kunst huid. Hij werkt sinds 1993 als dermatoloog in het Universitair Medisch Centrum Groningen. In 2001 werd hij benoemd aan de RUG tot hoogleraar dermatologie, in het bijzonder blaarziekten. Hij is tevens hoofd van de afdeling Dermatologie in het UMCG.

Missie blaarziekte genezen

Zo voelt een glijbaan voor EB-patiëntjes

De ziekte epidermolysis bullosa is zo erg, daar kun je je geen voorstelling van maken', vertelt Marcel Jonkman. 'Soms is het zo erg dat ouders vragen om euthanasie bij hun baby, omdat het kindje zo vreselijk lijdt.' Daarom heeft hij één grote missie: genezing zoeken voor deze patiëntjes en hun leven draaglijker maken.

Gezonde mensen krijgen soms een blaar, als door langdurige wrijving de bovenste huidlaag (de epidermis) loslaat van de onderliggende huid. Deze huidcellen worden normaal gesproken door eiwitten met elkaar en die in onderliggende huidlagen verbonden. Patiënten met de blaarziekte epidermolysis bullosa (EB) missen een gen voor een van deze

‘We zagen een patiënt met plekken op de huid die zichzelf leken te genezen; eilandjes van gezonde cellen in een zee van zieke cellen’

verbindingseiwitten. Daardoor laten de epidermiscellen eerder los en ontstaat bij iedere aanraking van de huid een nieuwe blaar. Dat gaat gepaard met pijn bij bijvoorbeeld uitkleden, knuffelen, spelen en eten.

De ernst van de ziekte varieert, afhankelijk van het type eiwit dat is aangetast. Sommige van deze eiwitten spelen ook een belangrijke rol in de bekleding van bijvoorbeeld de mondholte, slokdarm, maag, darmen of het hart. Mist een patiënt een dergelijk eiwit, dan zal hij ook inwendige problemen hebben.

Eilandjes gezonde cellen

Toen Jonkman in 1989 zijn eerste EB-patiënt zag, was dat omdat hij moleculen onderzocht in de huid voor zijn proefschrift over kunst huid voor de behandeling van schoten brandwonden. Dergelijk onderzoek deed men namelijk ook bij EB-patiënten om vast te stellen aan welke type zij leden. Veel meer kon men toen niet doen, want het was nog niet bekend welke genen de ziekte veroorzaakten. Totdat in 1991 een Amerikaanse onderzoeksgroep het eerste gen ontdekte dat betrokken was bij de ziekte. Het bleek dat bij sommige patiënten in de huid een keratine-eiwit – een taai vezeleiwit dat bijvoorbeeld bij eeltvorming extra wordt aangemaakt – verkeerd was aangelegd. In de jaren daarna werden wereldwijd veel meer genen ontdekt. Ook in Groningen, waar Jonkman inmiddels onderzoek deed naar de blaarziekte. 'We hebben er hier twee ontdekt. Een in 1995 en een in 2005. Die laatste vonden we bij een ernstig zieke baby met een type EB dat nog niet eerder was opgemerkt.' De baby stierf na een paar dagen aan totale huidloslating.

Maar met het ontdekken van deze genen kun je nog geen patiënten genezen. Een doorbraak richting genezing kwam in 1997. Jonkman: 'We zagen een patiënt met plekken op de huid die zichzelf leken te genezen; eilandjes van gezonde cellen in een zee van zieke cellen.' Deze ontdekking werd pas echt interessant toen men zich vanaf 2005 ging realiseren dat iedere patiënt dergelijke plekken heeft. En dat die goede cellen in aangetaste huid geplakt kunnen worden, waardoor de huid definitief herstelt.

Goed nieuws

Het team van Jonkman onderzocht daarom hoe die goede stukken huid ontstaan. Deze cellen bleken in het DNA behalve de ziekmakende mutatie nog een verandering te bevatten. En die zorgt ervoor dat het missende eiwit toch gemaakt wordt. Een geweldige ontdekking, waarover binnenkort weer een proefschrift verschijnt. 'Dit is heel goed nieuws', glundert Jonkman. 'Vooral omdat bij 25% gezonde cellen de huidklachten al afnemen. Als die gezonde cellen maar in de huid zitten, komt het goed.' Alleen levert het kweken van die cellen helaas nog problemen op. Daar probeert de groep van Jonkman samen met een groep in Denver nu een oplossing voor te vinden. Jonkman hoopt

hiermee over vijf tot tien jaar de eerste proef in patiënten te kunnen doen.

Stamcellen

'We hebben nog een andere mogelijke doorbraak, misschien al binnen één tot vier maanden', vertelt Jonkman hoopvol. Het idee komt van een groep onderzoekers in Amerika die bij een patiënt stamcellen uit het beenmerg van een familielid hebben geplaatst. Die stamcellen bleken te overleven en het eiwit te produceren dat de patiënten missen. 'Dit is al bij twintig kinderen gedaan en blijkt te werken. Maar er is sterfte van 30%, dat is niet niets.' Die sterfte ontstaat doordat bij deze behandeling het beenmerg van de patiënt met chemotherapie volledig uitgeschakeld wordt, zoals ook gebeurt bij leukemiepatiënten. 'Samen met dr. Boelens uit Utrecht proberen we daarom beenmergtransplantaties te doen uit navelstrengbloed. Daarbij geven we minder chemo, waardoor de sterfte minder is.' Niet alle stamcellen in de patiënt hoeven overigens te worden vervangen. Het is gebleken dat 25% gezonde cellen al genoeg is.

Ethische goedkeuring

Voordat Jonkman aan dit onderzoek mag beginnen, is goedkeuring van de ethische commissie nodig. De commissie geeft deze echter alleen maar af als er genoeg financiering voor het onderzoek is. Voor die financiering is het nodig dat de Commissie van Zorgverzekeraars (CVZ) besluit deze behandelingen te vergoeden, zoals al bij veel andere ziekten gebeurt. Maar die doet dat pas als de ethische commissie haar goedkeuring geeft. Zo wachten de instanties op elkaar.

Jonkman hoopt dat men er gauw uitkomt. Zijn groep is dan de eerste in Europa die een dergelijke behandeling gaat testen. 'Het is mooi dat we, samen met Utrecht, die expertise hebben.' Met dit vooruitzicht durft Jonkman te hopen dat zijn doel om nog voor zijn pensioen over tien jaar een behandeling te vinden, werkelijkheid zal worden. Zodat het mogelijk wordt het leven van EB-patiënten draaglijker te maken.

Steun het onderzoek naar EB

Wilt u patiënten met EB helpen? Kijk dan op pagina 27 van deze Broerstraat 5 of ga naar de crowdfunding-website van de RUG: www.rugsteunt.nl. Daar leest u over een nieuw onderzoek naar EB, dat zich richt op de bestrijding van de bacteriën in huidwonden, die pijnlijke infecties veroorzaken bij EB-patiënten.

Marcel Jonkman is de negende hoogleraar op de leerstoel Dermatologie, die 100 jaar geleden aan de RUG werd ingesteld. Ter gelegenheid van dit jubileum stelde Jonkman samen met medisch historicus Peter Verhoef het boek *Vallen en opstaan* samen.

Vallen en opstaan

Honderd jaar leerstoel Dermatologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen (1913-2013)
> www.erasmuspublishing.nl

TEKST >
CHRISTINE DIRKSE

Terug naar de stad

De Keiweek begon, maar ik had nog geen kamer in de stad; ik logeerde bij een oude tante. In de rij voor het inschrijven, sprak een meisje me aan, Bernadette. Ze kwam uit Wageningen en ging HBO-J studeren. Bernadette had een kamer bemachtigd via de SSH – een nieuw woord – in een studentenflat in Selwerd. Iedereen leek te weten dat je daar alleen ging wonen als je echt niets anders wist te vinden. 's Nachts hockeyden de jongensstudenten daar op de lange gang die de saaie kamers met de beschimmelde keuken verbond.

Die eerste avond haalde ik mijn nieuwe vriendin op bij haar thuis. We zouden gaan eten bij Prem, onze Keileider, die in Beijum woonde. Met de stadsplattegrond in de hand fietsten we eindeloos door de weilanden, uiteindelijk wisten we zijn huis te vinden. Heel in de verte tekende zich de Martinitoren af. In een oranje jurk met kralenketting heette Prem ons hartelijk welkom in de commune waar hij deel van uitmaakte. Hij studeerde niet meer, wel maakte hij lange reizen naar India.

Er zaten nog twee jongens in de kamer: Rob en Roel, afkomstig van de Veluwe. Roel was groot en stoer en had blonde krullen. Rob ging Bedrijfskunde studeren. De andere leden van de Keigroep kwamen niet opdagen. We zetten ons aan de vegetarische curry van Prem; er waren geen stoelen, we zaten op de grond aan een lage tafel. 'Ik heb nog nooit tofu op gehad,' zei Bernadette, alsof het een hoedje was. Roel en Rob schudden hun hoofd, zij ook niet. Prem was vriendelijk, maar toch voelde ik me wat ongemakkelijk. Hij had net verteld dat hij een sannyasin was. Ik ging over een paar weken Nederlands studeren, maar ik had geen idee hoe je dit schrijven moest. Prem leek helemaal in de ban van zijn goeroe. Zou hij ons willen bekeren?

Opgelucht fietsten we rond middernacht met z'n vieren naar het centrum van Groningen. Prem ging niet mee, hij moest morgen vroeg op om te mediteren. De Martinitoren werd bij elke bocht gelukkig weer een beetje groter.

Stevine Groenen-Boon (1964) / Nederlands en ALS 1987

Volgend thema: 'Die collegezaal'

'De introductietijd' was het thema waarover Stevine Groenen haar verhaal schreef. Het thema voor het decembern timer is 'Die collegezaal'. Stuur uw verhaal van maximaal 350 woorden uiterlijk 2 december 2013 naar redactieB5@rug.nl. De mooiste, leukste of meest intrigerende herinnering aan uw studententijd in Groningen wordt geplaatst in Broerstraat 5. De overige inzendingen voor 'Alumnus schrijft verhaal' worden gepubliceerd op www.rug.nl/alumni/verhaal.

Foto-opdracht Sacha de Boer

Fotografe en oud-nieuwslezeres Sacha de Boer gaat voor het lustrum van de RUG tien kunst-foto's en vijftien documentaire-foto's maken. De universiteit organiseert vanwege haar 400-jarig bestaan in samenwerking met de Groningen City Club een foto-expositie in de openbare ruimte over de verwevenheid van de RUG met stad en regio. In de lustrummaand, van 15 mei t/m 15 juni 2014, markeert de expositie de verbindingswegen naar de universiteitsgebouwen en de markante plekken die betrekking hebben op de RUG400-evenementen in de binnenstad.

Lustrum Stagebureau Letteren

Het Stagebureau Letteren van de RUG bestaat 25 jaar. Dit jubileum wordt op **donderdagmiddag 29 oktober vanaf 13.00 uur** gevierd in het Academiegebouw met het **seminar Kennis in Praktijk**, waar ook alumni van harte welkom zijn.

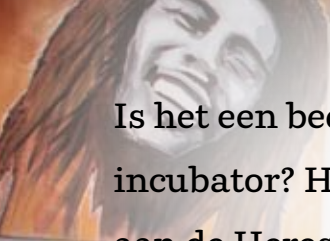
De werkloosheid was ongekend hoog halverwege de jaren '80 van de vorige eeuw. In 1988 startte de Faculteit der Letteren daarom een stagebureau, zodat studenten werkervaring konden opdoen en hun studie beter konden laten aansluiten op de beroepspraktijk. In de beginjaren hadden alleen de Algemene Letteren Studies een stageperiode in het programma. Vijftientig jaar later zijn er meer dan 7.000 stageplaatsen bij het bureau geregistreerd en hebben alle opleidingen een, soms zelfs verplichte, stage. Met groeiend succes. In 1989 kreeg 17% een passende baan via de stage, tegenwoordig is dat percentage 30%. Sinds 2012 zijn ook de internationale masteropleidingen van Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap aangesloten bij het stagebureau.

Graag nodigen wij alumni Letteren uit om deel te nemen aan het seminar. Hebt u als student stage gelopen en of bent u nu zelf stagebegeleider? Kom dan op 29 oktober naar Groningen.

Aanmelden kan vóór 18 oktober via www.rug.nl/let/stagebureau-25jaar.
Meer informatie: stages.let@rug.nl

FOTO MICHEL DE GROOT

Is het een bedrijfsverzamelgebouw, een grand café of een incubator? Het Launch Café in een voormalig bankgebouw aan de Herestraat in Groningen is het eigenlijk allemaal. Medeoprichter **Niek Huizenga**: 'Ons geheime ingrediënt is de community, de mensen die elkaar hier tegenkomen.'

FOTO: JEROEN VAN KOOTEN

Groningens hotspot voor jonge ondernemers

Waar lang geleden de citadel van de Spaanse veldheer Alva stond, is nu het Launch Café, een bruisende hotspot voor jong, ondernemend Groningen. Flexwerkers, zzp'ers en andere kantoornomaden kunnen er in het café een paar uur werken en ambitieuze jonge ICT-ondernemers hebben er hun kantoor.

Ze komen met hun laptop onder de arm binnen waaien, drinken koffie en bespreken wilde ideeën. Ze zijn er als de kippen bij als er een spannende 'meetup' wordt georganiseerd of kruipen in een hoekje achter hun laptop en laten zich een paar uur niet meer zien.

YEAH

Sommigen hebben een vaste werkplek of eigen kantoorruimte, waar ze samen met anderen een groter bedrijf opzetten. Anderen zijn bewust zelfstandig zonder personeel en zoeken vooral aanspraak en nieuwe contacten. En van tijd tot tijd komen er groepen vergaderen, bijvoorbeeld in de voormalige kluis. Maar allemaal nemen ze tussen de middag tijd voor de gezamenlijke lunch, waar soms mooie ideeën ontstaan. Wie de sfeer geproefd heeft, komt graag terug.

Het Launch Café is opgericht door de jongens van YEAH (Young Entrepreneurs Are Here), de incubator die jarenlang vanuit de Mediacentrale – het kantoorgebouw in de voormalige Helpmancentrale – jonge ondernemers van een werkplek voorzag en hen begeleidde. Alumni Niek Huizenga (32) en Tim Velthuis (29) (beiden bedrijfskunde) en hun kompaan Koen Atema (alumnus Hanzehogeschool) waren tijdens hun studie al druk aan het ondernemen. Huizenga had zelfs zoveel bedrijven dat hij zijn master aan de RUG niet kon afmaken en een deeltijdmaster in Amsterdam ging volgen. Atema was als student betrokken bij StudEnterprise, de eerste incubator van de universiteit toen hij zich aansloot bij YEAH. Ook Velthuis combineerde het ondernemen met zijn studie. 'Ik vond het zelfs raar dat maar zo weinig studiegenoten bij Small Business & Entrepreneurship van plan waren een bedrijf te beginnen.'

Lunchidee

Zelf heeft Velthuis net een nieuw bedrijf opgericht: Attaching It. 'Iemand klaagde tijdens de lunch dat hij een heel groot bestand niet via de mail kon verzenden. Een paar

programmeurs zijn voor de gein bij elkaar gaan zitten en binnen een dag hadden we een site in de lucht, waarmee je enorme bestanden snel en veilig via Europese servers kunt versturen. Voor we het in de gaten hadden, ging dat nieuwtje als een dolle rond op internet en hebben we het wat serieuzer aangepakt. Dat is Attaching It geworden. We hebben inmiddels ondersteuning van Microsoft en Univé is onze eerste grote klant.'

Velthuis' verhaal is precies wat de bedoeling is van het Launch Café. Huizenga: 'We zijn een echte banenmotor. De start-ups die in de Mediacentrale zijn begonnen zijn inmiddels goed voor 300 nieuwe banen in de stad Groningen. De eerste twee ondernemers die hier in het Launch Café zijn gestart, gaan nu ook uitvliegen. Veel ICT'ers hebben geweldige ideeën, maar maken alleen maar websites. Bij ons krijgen ze de kans om een innovatief concept te ontwikkelen en de markt op te gaan. Wij hopen echt dat zo de grote internetbedrijven van de toekomst, ontstaan, het nieuwe Facebook, zeg maar.'

> www.launchcafe.nl

TEKST > MARJAN BROUWERS

2014 | 400 jaar
rijksuniversiteit
 groningen

Lustrumbode RUG 400: één van de negen faculteiten aan het woord / nummer 6

FOR INFINITY

for infinity
400

Faculteit
Wiskunde en
Natuurwetenschappen

SAMENSTELLING > KIRSTEN OTTEN

NOBELPRIJS VOOR FRITS ZERNIKE

STOCKHOLM / 10 DEC 1953

> 'Als wat u vertelt, van enige betekenis was, hadden wij het allang uitgevonden.' Daar moest Frits Zernike het mee doen toen hij in 1932 aanklopte bij de Duitse microscopenfirma Zeiss. Vandaag ontvangt de Groningse hoogleraar de Nobelprijs voor de natuurkunde. Ondanks bijzonder slechte zelfpromotie – hij publiceert weinig – wordt de uitvinder van de fase-contrastmicroscopie nu dan toch beloofd voor zijn werk. In de oorlogsjaren trok Zernikes uitvinding – die bijna geheel doorzichtige voorwerpen zichtbaar maakt – de aandacht van de

Wehrmacht en in 1941 nam Zeiss de microscopie alsnog in productie. Na de oorlog is het principe, waaraan de natuurkundige steeds is blijven schaven, door bijna alle grote microscopiefabrieken overgenomen.

GRUTTO'S IN DE SAHARA

GRONINGEN / 18 JULI 2013

> Trekvogel-ecoloog Theunis Piersma heeft begin dit jaar twaalf grutto's in Spanje

voor lang niet alle grutto's weggelegd. Bij een van Piersma's vogels is het gelukt; zij zorgt nu in de buurt van Delft voor haar

IN MEMORIAM

**SIBRANDUS
STRATINGH
(1785-1841)**

Hoogleraar farmacologische scheikunde Sibrandus Stratingh is op 56-jarige leeftijd overleden. Met hem verloor Groningen een vooraanstaande geleerde, wiens laboratorium aan de Ossemarkt in 1835 zelfs werd bezocht door koning Willem I. Stratingh nam al op veertienjarige leeftijd plaats in de Groningse collegebanken en richtte twee jaar later het 'Genootschap ter bevordering der natuurkundige wetenschappen' op. Beroemd werd hij met zijn elektrische wagen – de eerste in de wereld – waarvan hij een rijdend schaalmodel ontwierp. Daarvoor haalde hij in 1834 al vele kranten met de proefrit op zijn zelf ontworpen stoomrijtuig. 'Eenen tocht door de stad over hellende en dalende straten en over bogen.'

WUBBO OCKELS GELANCEERD

CAPE CANAVERAL / 30 OKT 1985

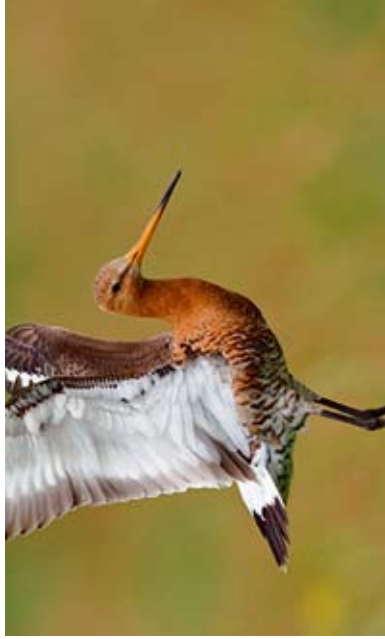
> De Groningse hoogleraar Wubbo Ockels (39) is de eerste Nederlander in de ruimte. Vandaag werd de Challenger met de kernfysicus aan boord op Cape Canaveral gelanceerd. Over een week keert Ockels, die in de VS werd opgeleid tot astronaut, terug op aarde.

DE TWEE BERNOULLI'S

'behangen' met zogenaamde rugzakzendertjes. De vogels blijken uitstekend te vliegen en lijken geen hinder te hebben van de zenders op zonne-energie. Het broedseizoen hebben de grutto's in Nederland doorgebracht. Helaas is succesvol broeden in ons huidige landschap

www.keningfanegreide.nl

AANSCHAKELBAAR ANTIBIOTICUM

GRONINGEN / 15 SEPT 2013

> *Nature Chemistry* publiceert vandaag de vondst van de onderzoeksgroep van Ben Feringa: een met licht 'aan' te zetten antibioticum, dat vervolgens langzaam zijn activiteit verliest. Zo

hoeft er geen werkzaam antibioticum in het milieu terecht te komen. Eerder slaagde de hoogleraar synthetische organische chemie er als eerste in moleculaire motoren te synthetiseren, die draaien onder invloed van licht. Wereldwijd wordt dit beschouwd als een hoogtepunt in de moderne scheikunde. In 2011 presenteerde de nanotechnoloog zelfs een moleculaire 'four wheel drive' auto. Veel prestigieuze beloningen vielen Feringa ten deel, zoals het Akademiehoogleraarschap, de Spinozaprijs ('Nederlands Nobelprijs') en omvangrijke 'grants' waarvoor dit voorjaar een Topsubsidie van NWO.

GRONINGEN / 1 SEPT 2007

> Het gebouw is nog niet helemaal af, maar wiskunde en informatica huzen vanaf vandaag in de Bernoulliborg. Genoemd naar de wiskundigen Jean Bernoulli, en zoon Daniel. De laatste werd in 1700 in

WETENSCHAP IN BEELD

“

De overgang van de zomer- naar de wintertijd is ongezond

PROF.DR. DOMINIEN BEERSMA
CHRONOBIOLOOG

“

Meisjes kiezen eerder voor een bètastudie als de exacte vakken op school gegeven worden door vrouwen welijke docenten

PROF.DR. PETRA RUDOLFF
EXPERIMENTELE NATUURKUNDE

DECAAN JASPER KNOESTER / COMMENTAAR

Met maar liefst dertien bachelor-opleidingen binnen één faculteit, uiteenlopend van sterrenkunde tot farmacie, staat er bij ons altijd wel iets op stapel!

Momenteel is dat de internationalisering van het onderwijs. We willen van de klas een stimulerende internationale omgeving maken, aansluitend bij de globaliserende arbeidsmarkt en passend bij onze internationale staf en promovendi. Per september is Engels de voertaal tijdens de colleges van tien van de BSc-programma's. Het mes snijdt aan twee kanten, want Engelstalige opleidingen trekken buitenlands talent, dat we uiteraard warm onthalen. In de komende drie jaar

hopen we naar 150 internationale instromers (10-20% van het totaal) te groeien. Van de huidige 1000 eerstejaars, hebben zich 500 ingeschreven voor de internationale bachelors.

Van een heel andere orde is de bouw van het nieuwe Nijenborgh 4. Vlak naast de Energy Academy moet deze nieuwbouw voor natuur- en scheikunde er in 2018 staan. Het ontwerp van dit gebouw met al zijn laboratoria en onderwijsvoorzieningen is een enorme uitdaging. Maar dan zal er op de Zernike Campus ook een prachtig cluster van vier jonge bèta-gebouwen staan. Een enorm voorrecht voor medewerkers en studenten!

Alumniweekend 13 t/m 15 juni 2014

‘Ja, wij komen ook!’

Alumniweekend
vrijdag 13
t/m zondag
15 juni 2014

Hé, komt die naar het Alumniweekend? En die? Dat is leuk. Dan ga ik ook! Op een nieuwe website speciaal voor alumni kunnen oud-studiegenoten elkaar weer opzoeken, berichten sturen en met elkaar herinneringen en foto's uitwisselen. Het digitale sociale netwerk dat zo ontstaat, moet zoveel mogelijk oud-studenten trekken naar de lustrumviering volgend jaar, wanneer de RUG vierhonderd jaar bestaat.

Sinds ze in 1993 aan de RUG is afgestudeerd zijn de jaren voorbij gevlogen, geeft lustrumcoördinator Els van den Berg (45) lachend toe. Maar de herinneringen aan haar studententijd – ze studeerde kunstgeschiedenis en was lid van Albertus Magnus – zijn nog springlevend. Als coördinator is ze nu met haar ‘crew’ een jaar bezig met de organisatie van For Infinity, het feest dat de universiteit in de zomer van 2014 viert. Want dan is het vierhonderd jaar geleden dat zes hoogleraren begonnen les te geven in leegstaande kloosterpanden aan de Broerstraat. Zo werd in 1614 de Academia Groningana gesticht.

Alumnistee

Op de jubileumwebsite www.rug400.nl is een heus sociaal netwerk voor alumni opgetuigd, zodat oud-studenten al vóór het alumniweekend weer met elkaar in contact kunnen komen. Op de webstek kunnen zij op elkaars naam zoeken, elkaar berichten sturen, herinneringen ophalen en vergeelde foto's uit de oude doos uitwisselen: van buluitreikingen, studentenhuizen, kroegfeesten, jaarclubjes, sportwedstrijden of collegezalen. Ook kunnen alumni die nog in of om Groningen wonen een logeerplek aanbieden aan alumni die van ver komen. Dit laatste onder de noemer ‘alumnistee’.

Van den Berg wil volgend jaar zoveel mogelijk mede-alumni naar Groningen trekken voor een gezamenlijke trip down memory lane. De RUG heeft via *Broerstraat 5* nog contact met zo'n 80.000 oud-studenten. Van den Berg: ‘Ik wil dat op zijn minst 10.000 alumni hier naar toe komen’, zegt ze. Iedereen is na zijn studietijd natuurlijk uitgewaaid, maar draagt toch iets mee van die tijd in Groningen; noem het je “Groningse DNA”. Of je het nou hebt over je studentenvereniging, over je sportclub of over

je studie; dat vergeet je nooit en raak je niet meer kwijt. Je bent hier samen opgegroeid en gevormd, doordat je hier samen hebt gestudeerd. We willen dat iedereen terugkomt om dat gevoel weer naar boven te halen en even in de nostalgie te duiken.’

Zelf zou ze het liefst vroegere studiegenoten weer tegen het lijf lopen. ‘Tijdens mijn studie hebben we een Florencereis gemaakt die bepalend geweest is voor de gezellige sfeer bij Kunstgeschiedenis. Het lijkt me ontzettend leuk om die mensen terug te zien.’ Maar ook met de mensen uit haar studietijd waar ze nog steeds contact mee onderhoudt wil ze na twintig jaar wel weer eens in Groningen samen zijn. ‘Mensen uit mijn Albertus-tijd zou ik natuurlijk ook weer graag tegenkomen. Ik heb aan die tijd hele goede herinneringen. Aan Albertus heb ik mijn man overgehouden, met wie ik toen in een commissie zat. Het grappige is dat we met de jaarclub van mijn man, plus aanhang, nog elk jaar in het pinksterweekend gaan kamperen. We zijn dan met zijn vijftigen, inclusief kinderen.’

Slotweekend

Op haar profiel op de alumni-website noemt ze als ‘meest spraakmakende persoon’ uit haar studietijd ‘diathecarus’ Arie Meijerman. Ook hem zou ze graag weer spreken. ‘Bij Kunstgeschiedenis moesten we altijd veel gebouwen, jaartallen en schilderijen uit ons hoofd leren. Dat deden we met behulp van dia's die we moesten ophalen bij de diathecaris. Het opvallende was dat Meijerman naast zijn werk ook zanger was, waar hij altijd over vertelde. Daar lag zijn hart. Zijn artiestennaam is Adrian Mey. Hij schijnt als volkszanger uit het Westerkwartier een hele fanclub te hebben’, vertelt Van den Berg.

Het hele lustrumfeest zal een maand duren, van 15 mei

Els van den Berg (2e van rechts) zette alvast een foto van haar Florencereis op de nieuwe site.

tot 15 juni. Maar de alumni, die na hun buluitreiking over de hele wereld zijn uitgevlogen, worden speciaal uitgenodigd voor het slotweekend. Die vrijdagavond, 13 juni 2014, stellen allereerst de studentenverenigingen hun deuren op om hun oud-leden te verwelkomen. Ook voor de andere alumni is er die avond overigens van alles te beleven.

Op zaterdag is er in de Groningse binnenstad een gezamenlijke lunch in de open lucht waar de alumni kunnen aanschuiven bij hun oude studie. Later die dag zijn er notoir populaire colleges te volgen, maar is er ook een roeiwedstrijd tussen de Acht van Groningen en die van Münster. Zij zullen voor het Groninger Museum en het hoofdstation langs varen. Dit wordt een terugkerende race, die daarna steeds op 28 augustus, 'Bommen Berend', ofwel de viering van Groningens Ontzet, geroeid zal worden.

Diezelfde dag is er ook de kans om een van de drie jubileumtentoonstellingen te bezoeken. Aan het eind van de middag is er een borrel op de Grote Markt, die gevolgd wordt door een – beperkt toegankelijk – diner in de Martinikerk en 'For Infinity-daghappen' in de eetcafés in het stadscentrum.

's Avonds is er het slotfeest op de Grote Markt, de Vismarkt en het Waagplein. Daar zullen verschillende bands optreden, maar in ieder geval ook Noordpool orkest.

De zondag is om op adem te komen en 's middags 'Aletta de Musical' te bezoeken. (Aletta Jacobs was de eerste vrouwelijke student in Nederland, studeerde in Groningen en promoveerde er in 1879.) Of om terug te gaan naar de cultuur- of sportvereniging waarvan men, jaren geleden, lid was.

TEKST > JURGEN TIEKSTRA

Lustrum Alumnisite

Wilt u op zoek naar vroegere studiegenoten; of u – vanaf 1 november – opgeven voor de gezamenlijke openluchtlunch tijdens het Alumniweekend? Kijken wie zich al hebben aangemeld op de alumnisite en uzelf aanmelden? Surf dan naar: www.rug400.nl/nl/terug-naar-de-rug

Twitter, Facebook. Ja, ook in Rusland zijn ze bekend. Maar de hoofdmoot van het online sociale verkeer gaat via Livejournal. RUG-alumna bedrijfskunde **Annelies van den Belt** zwaaide er in Moskou de scepter. Eerder was ze in die stad al uitgever van *Playboy*. Sinds kort is ze neergestreken in Londen, waar ze als CEO van Brightsolid een platform voor familiegeschiedenis uitbouwt.

‘Tsarin’ van de social media

Annelies van den Belt-Jansen

(1965) studeerde bedrijfskunde aan de RUG. Vervolgens was ze onder veel meer: in het VK uitgever bij Hearst, new media director bij News Corp en managing director bij ITV en in Rusland uitgever van *Playboy*. De afgelopen jaren was ze CEO bij de Russische online uitgever SUP. Sinds september werkt ze in Londen als CEO bij Brightsolid Online Publishing.

‘**T**oen ik de Russische oppositieleider Navalny ontmoette, zei ik hem: “Jij betaalt de lunch.” Ik had net enorm veel geld geïnvesteerd om te zorgen dat de servers de vraag naar zijn populaire blog aan zouden kunnen, en om te voorkomen dat de overheid DDoS-aanvallen zou plegen. Poetin is een president die heel veel goeds heeft gebracht voor dit land, de economie heeft daar voordeel van. Maar de media moeten onafhankelijk kunnen zijn. Dat is nu niet het geval. Ik heb er geen hoofdredacteur extra voor aangenomen, maar door te doen wat we altijd al doen – een platform bieden voor wie online wil communiceren – droeg ik toch mijn steentje bij. Daar ben ik wel trots op.’

Livejournal telt miljoenen blogs, maar er is daarnaast in Rusland geen merk dat niets op Livejournal doet. Er zijn honderden, duizenden mensen die er dingen verkopen. Talloze bedrijven werden er groot. Eén voorbeeld: Cheap Trip. Dat begon als een simpele pagina voor de verkoop van lastminutes, wie als eerste reageerde en op tijd betaalde kon een heel goedkope reis scoren. Inmiddels is het een bedrijf met een omzet van zeventig, tachtig miljoen. Facebook begint op te komen in Rusland, maar ik zie geen problemen. Ik denk dat Facebookbezoeken mensen uiteindelijk toch naar ons leiden – op Livejournal gebeurt het.

Elke idioot

Vrienden hebben vaak een koud, lelijk beeld van Moskou. Nu ik in Londen ben, zeggen ze tegen me: “Je zult wel blij zijn dat je er weg bent.” Maar in Moskou is het leven net zo goed als in Londen. Je kunt er alles, altijd. Wat wel opvalt,

is dat het leven er veel later begint. Mensen beginnen pas om elf uur met werken, voor die tijd kunnen ze nog privédingen regelen. Uiteraard gaan ze ook langer door. Primetime op televisie, dat is hier tussen elf en twaalf uur 's avonds, mensen liggen zelden voor enen in bed. Daar moest ik wel aan wennen. In het begin was ik keurig om half negen op kantoor. Maar dan was er niemand, dat was dus zinloos en heb ik me aangepast. Nu in Londen moet ik opnieuw even omschakelen.

Wat wel lastig is, is om talent op te sporen. Veel mensen in het Russische bedrijfsleven hebben ervaring opgedaan in een tijd dat elke idioot een bedrijf kon starten en het geld aan de bomen groeide. Die willen dan twee miljoen verdienen. Daar moet je niet voor bij mij zijn, dan ga je maar in de wapenhandel, drugs of prostitutie werken. Maar ik heb wel iemand van 26 CEO gemaakt. Zijn Engels was niet perfect, maar hij had wat in zijn mars. Ik kan immers beter in zo iemand investeren, dan in iemand die niet die passie in zijn ogen heeft. Dat soort besluiten kun je in Moskou makkelijker nemen.

Onontgonnen gebied

Waarom er zoveel Nederlanders uitgever worden in Moskou? In feite waren we maar met zijn drieën, maar Annemarie van Gaal en Derk Sauer zijn natuurlijk de bekende gezichten. Ik heb voorheen met hen samengewerkt. We hadden alle drie hetzelfde gevoel, dat we in een volledig onontgonnen gebied binnenstapten. Dat was fantastisch.

Metrostation in Moskou

Datzelfde gevoel heb ik ook een beetje nu ik me in Londen op dat platform voor stamboomonderzoek stort. Ook dat is nieuwe markt, waarin nog heel veel onduidelijkheden zijn. Het bedrijf waar ik nu werk, haalt daar nog lang niet het maximale uit. En ik mag er nu voor gaan zorgen dat we dat wel gaan doen.

Dat is het voordeel van een internationale carrière. Je maakt je onderwerpen snel eigen. Je hebt een helicopter-view, maar je moet ook tot in detail begrijpen waar het in een markt om draait. Hoe hoger je komt, hoe minder je dát zelf hoeft te weten, je hebt dan mensen die dat voor je doen. Maar je moet wel weten hoe de motor werkt, anders kun je geen leiding geven. En door die verschillende banen heb ik dat snel door.

Tokio

Had je me over familiegeschiedenis gevraagd vlak voordat ik aan deze baan begon, dan had ik gedacht dat stamboomonderzoek iets saais achter een bureau was. Maar inmiddels kan ik er enthousiast over vertellen. Nieuwsgierigheid is misschien wel het belangrijkste voor een carrière als de mijne. En je moet niet bang zijn.

Nederlanders hebben internationaal een heel goede naam, dat is in mijn ogen lang niet meer altijd terecht. Wij staan bekend om onze open mind en om onze handelsgeest, we spreken onze talen. Dat klopt ook wel, voor Nederlanders die je in het buitenland tegenkomt geldt dat zeker. Maar het is lang niet voor elke Nederlander het geval. Voor een internationale loopbaan is het wel noodzakelijk.

Heel bewust heb ik mijn carrière niet vooruit gepland. Mijn eerste baan was in Tokio, ik ging met mijn toenmalige vriend mee. Ik heb wel steeds opgelet dat ik bij internationaal bekende bedrijven zou werken, zodat toekomstige opdrachtgevers mijn cv konden begrijpen. En ik ben wel altijd ambitieus geweest, ook toen ik ging studeren al. Veel mensen deden dat vooral om een leuke tijd te hebben, ik wilde ook per se wat leren.

Bedrijfskunde

Ik wilde eigenlijk helemaal niet naar Groningen. Ik had mijn zinnen gezet op de Hogere Hotelschool. Maar daar werd ik afgewezen, omdat ik helemaal geen horeca-ervaring had. Mijn ouders hadden een eigen bedrijf en tijdens vakanties en zo heb ik altijd in de zaak bijgesprongen, dus ik had nooit in de bediening gewerkt. Als ik dat wel een half jaartje zou doen, mocht ik terugkomen. Maar dat leek me ook zonde. Dus heb ik voor bedrijfskunde gekozen, daar had ik ook heel goede dingen over gehoord.

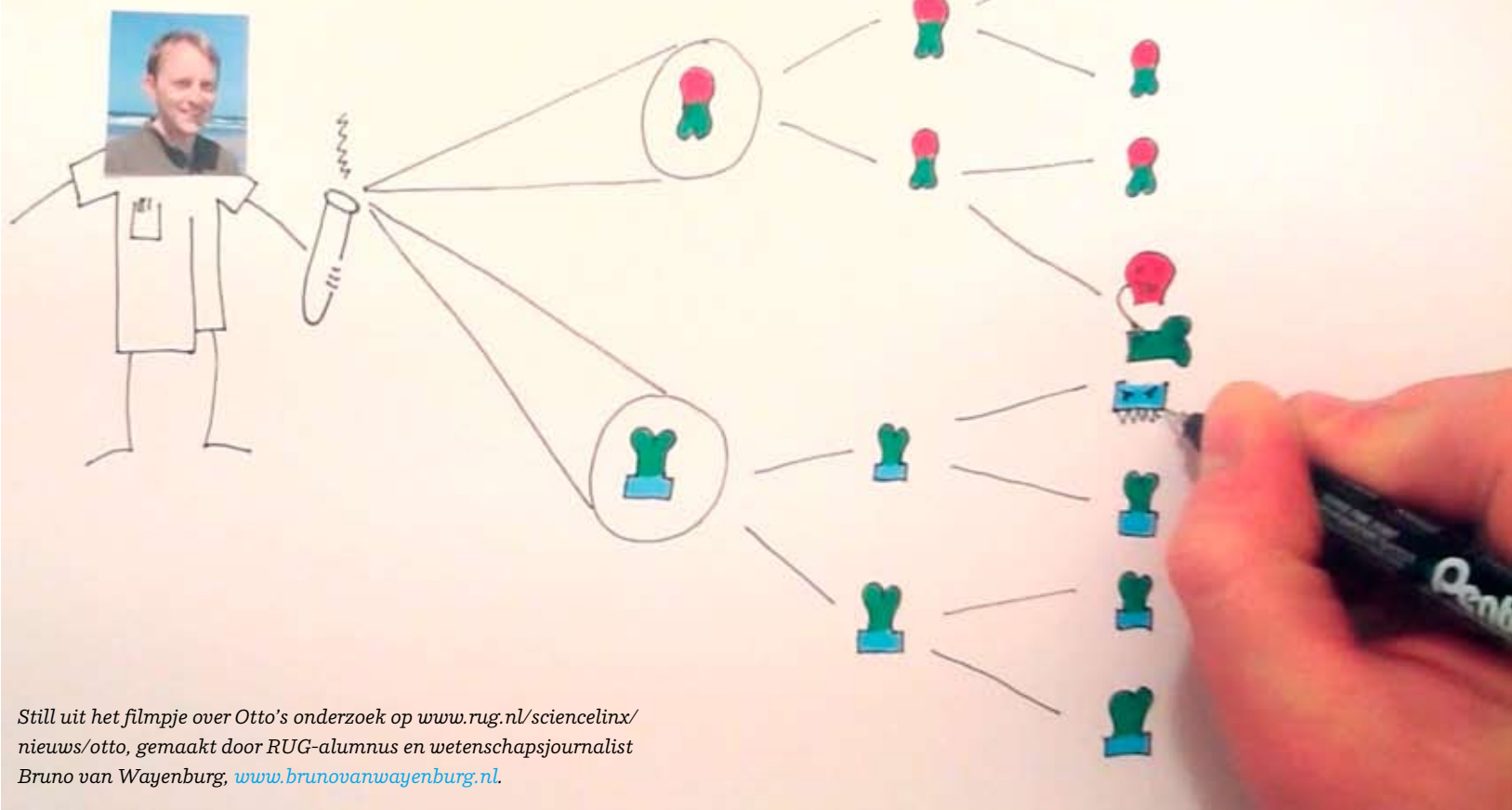
Het was begin jaren tachtig, in de eerste tijd dat bedrijfskunde een volledige studie was. Er was toen al veel aandacht voor simulatietechnieken en computer science. En blijkbaar heb ik toch een beetje opgelet, want ik werk nu dagelijks samen met developers en ik heb wel een idee van waar ze mee bezig zijn. Daar voeg ik dan mijn eigen ervaring aan toe.'

TEKST > FRANKA HUMMELS

'Als je twee miljoen wil verdienen ga je maar in de wapenhandel werken'

Chemie tot leven brengen

Soms lijken de processen in de reageerbuizen van **Sijbren Otto** al op echt leven. Uiterst eenvoudig leven. De organisch chemicus houdt zich bezig met heel complexe chemische systemen. En zo kwam Darwin zijn laboratorium binnen.

Veel organisch scheikundigen hebben tot taak complexe moleculen te maken. Moleculen die in de organische chemie meestal voor een belangrijk deel uit koolstofatomen bestaan, net als in de natuur. De standaardaanpak is een syntheseproces waarin een nieuw molecuul stapje voor – goed gedefinieerd – stapje vorm krijgt, een volkomen gecontroleerd proces. Maar adjunct-hoogleraar Sibren Otto laat de teugels in zijn reageerbuizen en erlenmeyers juist vieren: veel minder controle, veel meer complexiteit. ‘Dat is geïnspireerd op de biologie. Alle levensvormen bestaan immers in essentie toch ook uit zakken vol moleculen, ofwel cellen.’ En die slagen erin de meest ingewikkelde producten te maken, producten die chemici in hun laboratoria niet of slechts met grote moeite kunnen nabouwen. Otto: ‘Ik wil graag de principes leren begrijpen die schuilgaan achter de complexe systemen waaruit de biologie bestaat. Met als uiteindelijk doel complexe systemen te ontwerpen die een nuttige functie kunnen uitoefenen.’

Toevallige ontdekking

Het onderzoek van Otto leverde een paar jaar geleden inderdaad een bijzonder systeem op: moleculen die zichzelf gingen namaken. ‘Het was een toevallige ontdekking. We gebruikten moleculen die ringetjes vormen met een zogeheten peptide-staart eraan. De ringetjes bleken spontaan tot stapeltjes uit te groeien. En door te roeren in het mengsel braken de stapeltjes geregeld, waarna de twee helften verder groeiden.’

Normaal gesproken vallen dit soort ringetjes snel weer uit elkaar. Maar eenmaal gestapeld bleken ze een stuk stabiel, zodat het evenwicht er steeds meer gestapelde ringetjes ontstonden. En als je in de potjes roerde ontstonden er andere typen ringetjes dan als je de potjes liet schudden in een schudmachine, ontdekte Otto’s promovendus Jacqui Carnall.

Een systeem dat zichzelf organiseert, waarin iets ontstaat dat groeit en zich deelt? Dat ruikt een heel klein beetje naar leven! Tel daarbij op dat er twee concurrerende soorten stapeltjes kunnen ontstaan en de overeenkomst met leven is nog iets groter.

De dood

De moleculen in de potjes van Otto doen aan ‘zelfrePLICATIE’, of in biologische termen: ze planten zich voort. Maar leven is het niet, relativeert Otto. Nog niet. Door de bouwstenen voor de ringetjes te variëren ontstond er een hele familie van replicatoren. ‘We hebben inmiddels drie verschillende systemen waarin dit soort zelfrePLICATIE voorkomt. En we beginnen te snappen waarom dat gebeurt.’ De volgende stap is om ‘de dood’ toe te voegen, dat wil zeggen ‘iets dat de stapeltjes weer afbreekt’. Wanneer er vervolgens ‘mutaties’ in het systeem worden geïntroduceerd, in de vorm van ringetjes die een klein beetje anders zijn, heb je echte Darwiniaanse evolutie: selectie van de best aangepaste ‘mutant’.

Het onderzoek is nog in volle gang, maar het lijkt erop dat er onder bepaalde omstandigheden verschillende ‘soorten’ ringetjes ontstaan in de moleculaire soep van Otto. Het is nog altijd geen leven, maar het gaat er wel steeds meer op lijken. ‘Ik denk dat er binnen een jaar of twintig echt iets

in een laboratorium is ontstaan dat we allemaal herkennen als leven,’ voorspelt Otto. Hij voegt eraan toe dat de grens tussen chemie en leven een grijs gebied is. ‘Primitief leven is lastig te herkennen. In de biologie is er weinig dat op dit grensgebied lijkt, alleen virussen. Virussen vertonen geen kenmerken van leven zoals stofwisseling of voortplanting; ze hebben een gastheercel nodig die die functies voor hen uitvoert.

Leven zonder DNA

Het maken van leven in het laboratorium is een enorme uitdaging. Maar Otto is er niet per se in geïnteresseerd te achterhalen hoe het leven op aarde ooit begonnen is. ‘Ik wil me niet beperken tot de omstandigheden die vier miljard jaar geleden op aarde heersten. Mijn vraag is vooral: kunnen we leven doen ontstaan in het laboratorium?’ Dat mag best afwijken van het soort leven dat wij nu kennen. ‘De ruimtevaartorganisatie NASA houdt zich bezig met de vraag of DNA en eiwitten onontbeerlijk zijn voor leven, zoals nu op aarde.’ Het antwoord is van belang voor het zoeken naar leven op andere planeten. ‘En dat antwoord is op dit moment nog totaal onbekend,’ zegt Otto.

Otto’s eigen evolverende systemen zijn nog wel gebaseerd op peptiden, kleine eiwitten. ‘Maar de regels die we nu kennen voor dit soort systemen, lijken op andere typen moleculen gebaseerd leven niet uit te sluiten.’ Leven zonder eiwitten of DNA, is dat echt mogelijk? Otto denkt even na. ‘Er is natuurlijk wel een vorm van informatieopslag nodig. Ik heb nog geen idee hoe een systeem zonder DNA dat zou moeten oplossen, maar ik ben erg benieuwd of het kan.’

Eigen katalysator

Hoe maak je dit soort onbekende systemen dan? Otto: ‘Je zou ze kunnen ontwerpen als een horloge. Maar volgens mij heeft die ingenieursaanpak minder succes bij het ontwikkelen van complexe systemen dan een benadering met behulp van de wetten van de evolutie.’ Als chemische systemen evolveren, biedt dat de optie om ze via selectie een bepaalde kant uit te sturen. Veel controle daarbij, zo is de overtuiging van Otto, is niet altijd goed. ‘Wat niet wegneemt dat je wel goed moet opletten wat een systeem nodig heeft, de randvoorwaarden.’

De complexe systemen die Otto voor zich ziet, kunnen zichzelf sturen. ‘Veel chemische reacties verlopen sneller door een katalysator. Nu is het nog zo dat chemici bij iedere volgende stap in een syntheseproces een andere katalysator moeten toevoegen. Maar wat als de reactie zijn eigen katalysator maakt? Die weer verdwijnt als de eerste reactiestap klaar is, waarna de tweede katalysator zich vanzelf vormt? Zo werkt dat immers ook in levende cellen?’

Otto heeft inmiddels al een systeem gemaakt dat zijn eigen katalysator produceert. Een echte toepassing is nog ver weg. ‘Eerlijk gezegd is mijn werk ook niet gericht op een concrete toepassing. Wat ik nu vooral wil bereiken is om echte Darwiniaanse evolutie van volledig niet-biologische systemen te laten plaatsvinden in het lab. Als ik dat aan de praat krijg, dan opent zich een wereld van nieuwe mogelijkheden.’

TEKST > RENÉ FRANSEN

‘Ik wil me niet beperken tot de omstandigheden die vier miljard jaar geleden op aarde heersten’

Sibren Otto

(1971) studeerde scheikunde en promoveerde aan de RUG, beide cum laude. Na een verblijf van 10 jaar in Cambridge, werkt hij sinds 2009 aan het Stratingh Instituut, Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen. Hij is sinds 2011 adjunct-hoogleraar systeemchemie. Otto ontving in 2011 een Starting Grant van de European Research Council en begin dit jaar een VICI beurs van onderzoekfinancier NWO. Beide prestigieuze onderzoeksbeurzen zijn 1,5 miljoen euro groot. Verder is Otto samen met chemicus Ben Feringa coördinator van het Groningse deel van het Zwaartekracht project Functional Molecular Systems, waarvoor de RUG, TU Eindhoven en Radboud Universiteit Nijmegen vorig jaar samen ruim 27 miljoen euro ontvingen.

Stigma 'gestoord'

Ze is nog maar 27, maar kent haar missie al: een eind maken aan stigmatisering van psychiatrische patiënten. RUG-alumna psychologie **Kim Helmus** bedacht een 'toolkit' met antistigma-initiatieven.

Kim Helmus werkte nog maar kort bij GGZ Drenthe, toen een jongen die ze behandelde opbiechtte hoe hij zijn capuchon over zijn hoofd trok, elke keer als hij het GGZ-terrein

opfietsde. Bang om herkend te worden. Een oom had ooit eens gezegd dat bij GGZ alleen gekken kwamen. Voor Kim Helmus (27) was het een eyeopener. Vanaf dat moment viel het haar op hoe vaak mensen met psychische problemen etiketten krijgen opgeplakt en worden afgeschreven. Afgewezen voor een baan, gedumpte door vrienden, steeds verder in de put. Zelfs de GGZ stigmatiseert. Helmus: 'Behandelaars die alvast invullen dat hun cliënten beter maar niet aan werk kunnen beginnen.'

Zelf spreekt ze in plaats van over stoornis liever over iemands psychische uitdaging of kwetsbaarheid. 'Die kwetsbaarheid verbleekt regelmatig als je focust op iemands talenten. En wat zegt het predicaat gestoord eigenlijk? Je hebt psychotici die naakt door een winkelcentrum rennen. Maar bij studentenverenigingen doen ze dat soms ook.'

Helmus nam vorig jaar zes maanden onbetaald verlof en ging op wereldreis op zoek naar interessante antistigma-initiatieven. Haar idee: een toolkit maken met best practices. Kenniscentrum voor psychiatrie Phrenos in Utrecht adopteerde het project. In de kit komen zo'n vijftien initiatieven. Helmus hoopt dat de GGZ-instellingen die gaan adopteren en verder ontwikkelen. De initiatieven die draaien om contact - tussen cliënten onderling of met de buitenwereld - zijn het vruchtbaarst, weet ze. Bijvoorbeeld Living Library uit Londen. 'Cliënten die elkaar ervaringsverhalen vertellen.' Cliënten en ex-clieënten zijn de beste ambassadeurs bij antistigma, weet Helmus.

Toolkit

Een stuurgroep van deskundigen legt momenteel de laatste hand aan de toolkit, Helmus, die haar initiatieven bundelt onder de noemer Wat Doe Jij?, zet haar missie elders voort. Ooit hoopt ze antistigmatrainingen te ontwikkelen voor behandelaars. Voorlopig geeft ze lezingen en doet ze psychosoziale zorg bij GGZ-instelling Parnassia in Den Haag. Ook werkt ze twee dagen per week bij het nieuwe psychosociaal centrum in de oude Amsterdamse

brouwerij De Gekroonde Valk. Psychiater Jules Tielens bedrijft er psychiatrie naar Helmus' hart. Met hulpverleners, vrijwilligers, cliënten en 'gewone' mensen die door elkaar bewegen, het onderscheid is soms moeilijk te maken. Samen yogalessen volgen, samen muziek maken, samen fietsen. 'En elke dag wordt er samen geluncht.' Die benadering raakt aan waar Helmus heilig in gelooft: dat hulpverleners toegeven dat ze zelf ook niet permanent in balans zijn. 'Het kan enorm normaliserend werken als je weet dat zelfs je psychiater een beetje ADHD heeft.'

Ondertussen lanceerde SIRE deze zomer een hulplijn voor mensen zonder psychische ziekte die willen weten hoe ze moeten omgaan met mensen mét. Ook de Stichting Samen Sterk Tegen Stigma timmert aardig aan de weg. Veel medestanders, erkent Helmus. Gelukkig. 'Je wilt veranderen hoe mensen met elkaar omgaan, dan moet je op zoveel niveaus ingrijpen. Dat kun je als hulpverlener met een missie nooit in je eentje.'

> www.watdoejij.org

TEKST > ELLIS ELLENBROEK

Hoe zit het bij het Ubbo Emmius Fonds?

Krantenkoppen vertellen ons dat fondsen minder geld dan ze beloven, besteden aan de doelen waarvoor ze werven. Publiekslievelingen lijken van hun voetstuk te vallen. Hoe zit het bij het Ubbo Emmius Fonds van de Rijksuniversiteit Groningen? Waar het bij veel fondsen niet duidelijk is waar je geld precies naartoe gaat, werft het Ubbo Emmius Fonds (UEF) juist voor

specifieke onderzoeksprojecten. Het UEF-bestuur, het faculteitsbestuur, de decanen en het College van Bestuur van de universiteit zijn bepalend in de definitie van zo'n project. Omdat ons fonds alleen voor projecten werft, beheert het ook geen substantieel eigen vermogen. Het UEF zoekt geld bij alumni en anderen die zich betrokken voelen bij onze universiteit. Via www.rugsteunt.nl vragen we steun aan mensen voor een aantal crowdfunding projecten. Op dit moment is dat bijv. onderzoek naar de schrijvers van de Dode Zeerollen en de blaarziekte EB. Voor onderzoeksbeurzen laten we studenten bellen met oud-studenten van hun eigen faculteit. De alumnikringen van het UEF brengen gezamenlijk geld bijeen voor onderzoek dat zij zélf hebben gekozen. Zo dragen de leden van de alumnikring in de regio het Gooi bij aan onderzoek naar de genetische oorzaken van verouderingsziekten.

Wat is nu het verschil met andere fondsen? De medewerkers van het Ubbo Emmius Fonds worden volledig betaald door de universiteit. Zij staan dus niet op de loonlijst van het fonds. Al het geld dat geworven wordt door het UEF gaat voor honderd procent – ook zonder aftrek van overhead – naar het project waarvoor het opgehaald is: naar de wetenschapper of de student die een beurs krijgt. Een ander belangrijk verschil: het Ubbo Emmius Fonds brengt donateur en wetenschapper met elkaar in contact. De mooiste voorbeelden hiervan zijn de alumnikringen. Ieder halfjaar brengt de wetenschapper, aan wie de leden van de kring doneren, verslag uit over het onderzoek en de gerealiseerde resultaten. Bij alle Nederlandse kringen zijn bestuursleden van het fonds betrokken om verantwoording af te leggen over opbrengsten en besteding. Uiteraard controleert ook de accountant jaarlijks de resultaten.

Tot slot: de bestuursleden van het Ubbo Emmius Fonds ontvangen voor hun inzet geen enkele vergoeding. Sterker nog, ze doneren juist aan projecten van het fonds!

Tienke Koning is directeur van het Ubbo Emmius Fonds

Een Jan Steen voor Wim Pijbes

FOTO MAARTEN KOOLS

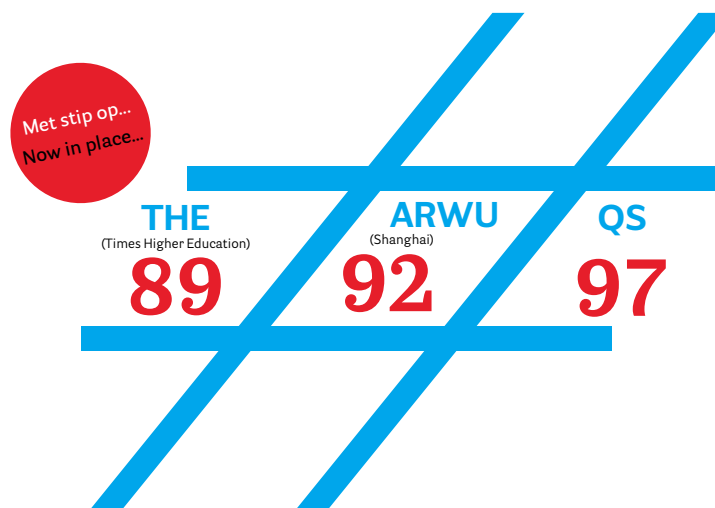

Wim Pijbes – in juni uitgeroepen tot Alumnus van het Jaar 2013 van de RUG – kreeg op 1 juli, tijdens een bijeenkomst van de Alumnikring 'Amsterdamse Groningers' een werk van beeldhouwer Jan Steen uitgereikt. De hoofddirecteur van het Rijksmuseum en alumnus kunstgeschiedenis kreeg de prijs voor de manier waarop hij het Nederlandse culturele erfgoed nationaal en internationaal bij een breed publiek onder de aandacht heeft weten te brengen. Vooral zijn innoverende aanpak, zijn streven naar hoge kwaliteit en zijn eigenzinnigheid worden gewaardeerd door zijn Groningse alma mater. *Broerstraat 5* publiceerde in het julinummer 2013 een interview met Pijbes.

> www.rug.nl/broerstraat5.

RUG in Top 100

De Rijksuniversiteit Groningen is opnieuw doorgedrongen tot een prestigieuze lijst van de honderd beste universiteiten ter wereld. Het betreft de QS World University Ranking, waarin de RUG gestegen is van plaats 109 naar 97. Eerder behaalde de universiteit dit jaar al top 100-noteringen in twee andere belangrijke ranglijsten: de Times Higher Education ranking en de ARWU Shanghai ranking. Daarmee blijkt het hierop gerichte beleid van het Groningse CvB onder leiding van Sybrand Poppema succesvol. De rankings spelen in het internationale circuit een belangrijke rol bij beslissingen aan een bepaalde universiteit wel of niet subsidie te verlenen of er te gaan werken of studeren.

Bericht van alumnus Levie van Dam

'With sincere thanks from Levie van Dam at 102 years' kreeg Alumnirelaties en Fondswerving deze foto gemaild. Als dank voor het naar de VS gestuurde cadeau, het Academiegebouw in Delfts Blauw. In december 2011 werd de toen 100-jarige alumnus biologie geportretteerd in de rubriek Alumnus Achteraf. De andere geportretteerde was de 99-jarige alumnus scheikunde Roelof Sijderius. Helaas kregen wij ruim een jaar later van een mede-alumnus het bericht dat zijn goede vriend Sijderius op 28 februari 2013 is overleden.

www.rugsteunt.nl

Via de nieuwe crowdfunding website www.rugsteunt.nl vragen wetenschappers van de Rijksuniversiteit Groningen bij het grote publiek steun voor hun onderzoek. Arctisch ecooloog Maarten Loonen beet dit voorjaar het spits af. Hij wilde Noordse sterns van geolocators voorzien om zo hun vluchtroutes in kaart te brengen. De actie leverde hem € 22.497,- op, waarmee in ieder geval twee jaar lang veertig vogels met een apparaatje kunnen worden uitgerust. Loonen: 'Dankzij de crowdfunding hebben we nieuwe mogelijkheden voor het onderzoek. Maar voor mij is gebleken dat het veel meer is dan geld binnen halen. Het is een bijzondere manier van contact krijgen en vertellen over het onderzoek.'

TWEE NIEUWE CROWDFUNDING-PROJECTEN:

Wie schreven de Dode Zeerollen?

De Dode Zeerollen bieden een unieke inkijk in het ontstaan van wat later de Bijbel is gaan heten. Mladen Popović, directeur van het wereldvermaarde Qumran Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen, wil met behulp van kunstmatige intelligentie uitvinden wie de manuscripten hebben geschreven en gekopieerd.

LEER MONK LEZEN

Mladen krijgt hierbij steun van Lambert Schomaker, wetenschappelijk directeur van het Artificial Intelligence Institute van de RUG. Daar is een uniek systeem ontwikkeld voor de ontsluiting van handgeschreven archieven. In dit systeem, MONK, zijn ook alle fragmenten van de Dode Zeerollen ingevoerd. MONK moet nu leren letters, woorden en handschriften te herkennen. Dat kan

door het systeem zo veel mogelijk analyses te

laten uitvoeren en de fouten die MONK maakt handmatig te herstellen. Hoe meer analyses, hoe efficiënter het systeem wordt en hoe beter achterhaald kan worden of er bijvoorbeeld meerdere schrijvers aan een rol werkten.

HUISKAMERLEZING

Donateurs krijgen ook wat terug, afhankelijk van de hoogte van de gift. Bijvoorbeeld een afbeelding van een letter, gebaseerd op de MONK analyses; een dagdeel Popović en Schomaker helpen met analyseren; of een huiskamerlezing. Het streefbedrag is € 20.000.

Tot en met 5 januari 2014 is er in het Drents Museum een unieke tentoonstelling rond de Dode Zeerollen. Mladen Popović is hierbij betrokken als curator. Zie het artikel hierover in het julinummer 2013 van *Broerstraat 5*.

Onderzoek blaarziekte

Op pagina 12 en 13 van deze *Broerstraat 5* kunt u lezen wat het betekent om epidermolysis bullosa (EB) te hebben. De kleinste aanraking van de huid leidt al snel tot uiterst pijnlijke blaren en wonden, die bovendien moeilijk te verzorgen zijn omdat de huid geen standaardverband of pleisters verdraagt. Microbioloog Jan Maarten van Dijl van het

Universitair Medisch Centrum

Groningen wil de – vaak zeer jonge – patiënten helpen en de bacteriën in de wonden, veroorzakers van pijnlijke infecties, verslaan.

VERSLA DE BACTERIE

Van Dijl: 'Dankzij de nieuwste technologie voor DNA- en RNA-analyse is het nu mogelijk de oorspronkelijke bacteriën in de wond van de patiënt zelf te bestuderen, dus niet een in een petrischaaltje opgekweekte tweede generatie. Daardoor kunnen we veel meer te weten komen over het bacteriegedrag in wonden én hoe we de bacterie misschien definitief kunnen verslaan. Met die kennis kunnen we wellicht pijnlijke wondinfecties bij EB-patiënten voorkomen en de wondgenezing bevorderen.'

HELP MEE

U kunt meehelpen het leven van patiënten met EB te verbeteren door het onderzoek van Jan Maarten van Dijl te steunen. Het streefbedrag voor deze crowdfunding-actie is € 15.000. Met dat geld kunnen vijftig samples worden geanalyseerd. Voldoende om in ieder geval de belangrijkste kenmerken van de bacteriën in kaart te brengen.

Het crowdfunding platform www.rugsteunt.nl is een initiatief van het Ubbo Emmius Fonds van de Rijksuniversiteit Groningen. Meer weten? Neem dan contact met ons op: (050) 3637595, uef@rug.nl, www.rug.nl/uef. U kunt ook rechtstreeks uw donatie overmaken naar NL48RABO0103255400 o.v.v. het project dat u wilt steunen.

ALUMNI MOBILAE

Op de valreep: Alumni Mobilae nodigt al haar leden uit om aanwezig te zijn bij de overdrachts-ALV op **maandag 14 oktober**, 18.00 uur in de Boeringzaal (UMCG). Meer informatie: alumnimobilae@studiosimobilae.nl

AEB

Donderdag 31 oktober 2013, vanaf 16.00 uur, is er voor alumni economie en bedrijfskunde een (gratis) alumni-meeting en een bedrijfsbezoek bij de NAM in Assen. Met onder meer een presentatie over hoe het boren precies in zijn werk gaat en een business case rond een actueel onderwerp. Mail uw privé- en werkgegevens (naam, functie, werkgever) naar alumni@ebfgroningen.nl voor meer informatie.

PROFESSOR KEUNINGVERENIGING

In 'Met alumni rond de tafel' gaan studenten FRW in gesprek met alumni over het vakgebied, de praktijk en de arbeidsmarkt. Meedoen kan op **vrijdag 1 november**, 11.00-13.00 uur, in het Duisenberggebouw in Groningen. Mail Jesper Betsman via info@progeo.nl of bezoek de LinkedIn-groep van de Professor Keuningvereniging.

ANTONIUS DEUSING & PANACEA

De Medische Alumnivereniging Antonius Deusing nodigt u van harte uit voor de alumnidag op **zaterdag 9 november**. Het thema is dit jaar 'Rampenplan'. Het programma kwam tot stand i.s.m. Panacea's Alumni-commissie. Ga voor opgave en informatie naar www.rug.nl/alumni/antoniusedusing of mail naar alumni@med.umcg.nl.

LUSTRUM SOCIOLOGIE

U kunt zich nog aanmelden voor de viering van het 75-jarig bestaan van de opleiding sociologie op **vrijdag 22 november**. In en rondom het Bouman-gebouw aan de Grote Rozenstraat zijn er (onder meer) lezingen van Melinda Mills en Jacques Wallage, speed-dates voor alumni en studenten en een feest voor alumni, studenten en (oud-)medewerkers. Voorafgaand aan het feest is er een herdenkingsbijeenkomst ter ere van de recent overleden prof. Ivan Gadourek. Meer informatie en aanmelden via: lustrum.sociologie@rug.nl.

MASTERS IN DE KUNSTEN

Alumnivereniging Masters in de Kunsten (MIK) heeft de website www.mastersindekunsten.nl vernieuwd. Leden kunnen nu via de website zelf professionele en persoonlijke gegevens up-to-date houden! Ook de nieuwsbrief heeft een opfrisbeurt gekregen. Meer info: mastersindekunsten@gmail.com.

SCANDINAVISCHE TALEN & CULTUREN

Dinsdag 3 december vindt in Groningen het eendaagse internationale symposium 'Traveling ideas' plaats, over Scandinavische auteurs, wetenschappers en kunstenaars zoals Kierkegaard, Andersen en Collett in Nederlandse en Europese context. Voorafgaand is er een workshop waarin jonge onderzoekers uit Gent en Groningen hun onderzoek presenteren. Het symposium wordt afgesloten met de presentatie van de bibliografie *Zweedse en Zweedstalige Finse auteurs in Nederlandse vertaling 1491-2007*. Informatie en opgave: p.broomans@rug.nl en j.e.klok@rug.nl

Voor aankondiging

Lustrumreis naar het Antarctisch schiereiland

Ook in het lustrumjaar 2014 hoopt de RUG een alumnireis onder leiding van hoogleraar Arctische en Antarctische Studies prof.dr. Louwrens Hacquebord te kunnen organiseren. Ditmaal niet naar Spitsbergen of Groenland, maar juist naar het zuiden, naar het Antarctisch schiereiland. Dat kan echter alleen bij voldoende belangstelling. Er zijn twee opties:

- 18 dagen naar het Antarctisch schiereiland inclusief South Georgia, van **16 januari tot 3 februari 2014**. Prijsindicatie € 8.000 - € 10.000 p.p. exclusief vliegreis Amsterdam - Ushiaja (€ 1.200 - € 1.700 p.p.).
- 10 dagen naar het Antarctisch schiereiland van **3 tot 13 februari 2014**. Prijsindicatie € 5.000 - € 8.000 p.p. exclusief vliegreis Amsterdam-Ushiaja (€ 1.200-€ 1.700 p.p.).

Heeft u interesse in deelname of wilt u meer informatie ontvangen over deze reizen? Stuur dan een e-mail naar Louwrens Hacquebord: l.hacquebord@rug.nl.

U kunt uw interesse kenbaar maken tot uiterlijk 1 november a.s.

Bommen Berend in Hong Kong

Het consulaat in Hong Kong was 28 augustus het toneel van een bijzonder feestje: de Bommen Berend Alumni Reception. Alumnus en Consul Generaal, Mr. Wilfred Mohr trad op als gastheer. Bent u benieuwd naar deze of andere buitenlandse bijeenkomsten voor alumni? Kijk dan op www.rug.nl/alumni/abroad

COPE Congres over logistiek en transport

Het Center for Operational Excellence (Faculteit Economie en Bedrijfskunde) organiseert op vrijdag **1 november 2013** in Apeldoorn een congres over de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van transport, logistiek, lean en maintenance planning. Ga voor meer informatie naar: www.cope-research.nl

De verantwoordelijkheid van zijn functie als voorzitter van de Raad van Bestuur van ROC West-Brabant weegt soms zwaar. Tijdens de Comenius Leergang Wijsheid in Leiderschap leerde Arjan Kastelein (51) de kracht van de stilte kennen. 'Als je zoveel verantwoordelijkheid draagt is het belangrijk om af en toe de rust te nemen, om te reflecteren.'

Hij studeerde bedrijfskunde in Groningen, werkte voor Philips in Frankrijk en stapte na een mooie carrière in het bedrijfsleven over naar het onderwijs. Arjan Kastelein gunt zijn kinderen een leuke studietijd, want het leven wordt later al serieus genoeg. De vrijheid om zonder keurslijf de wereld te ontdekken is dan ook zijn warmste herinnering aan Groningen. 'Je bouwt vriendschappen op, trekt elkaar door die studie heen. Een prachtige tijd in een heerlijke stad die universiteit ademt.' Hij hoorde bij de eerste lichting bedrijfskundestudenten en genoot volop van deze toen nog nieuwe studie. Toch sloeg hij het aanbod om te promoveren af. 'Ik wilde eerst carrière maken in het bedrijfsleven en nam me voor daarna over te stappen naar de non-profitsector. Dat heb ik ook gedaan. Als je in je leven wind mee hebt, mag je daar ook iets voor terug doen.'

Mondkapje

Hij begon bij Philips als business-analist in een componentenfabriek. 'Een geweldige tijd. In een witte jas met een mondkapje op werkte ik tussen de technici.' Na enkele leidinggevende functies was hij op zijn dertigste toe aan iets anders. 'Ik kon in een andere divisie van Philips aan het werk: in Lyon bij de professionele lichtsystemen: schijnwerpers voor de verlichting van luchthavens, voetbalvelden en stadions en voor het aanstralen van gebouwen. Na anderhalf jaar heen en weer reizen kwam zijn vriendin over en na verloop van tijd werden hun beide zoons geboren. 'De oudste is in Lyon geboren, de jongste is van buitenlandse makelij maar wel in Nederland afgeleverd.'

Werken in Frankrijk betekende leren omgaan met een andere cultuur. 'Nederlanders zijn veel toegankelijker en minder hiërarchisch dan Fransen. In feite was ik een soort verbindingsman voor Philips. Relaties wilden wel zaken doen met de Franse divisie, maar dan vooral omdat

Comenius Leergang Wijsheid in Leiderschap

er een paar Nederlanders werkten die Engels spraken en goed thuis waren in de Franse cultuur. Ik deed dus ingewikkelde dingen in drie talen tegelijk.' Hoewel het werk en het land hem goed bevielen, vroeg hij zich op een gegeven moment af hoe lang hij expat wilde blijven. 'Je bent een soort bedrijfseigendom, anderen beslissen wat je doet en waar je heen gaat. Een paar keer kreeg ik een aanbod om elders op de wereld te gaan werken en dan ging het op het laatste moment toch niet door. Dat begon te schuren. Via een headhunter kreeg ik de kans over te stappen naar een Amerikaans softwarebedrijf met Nederland als standplaats. Ik heb met pijn in mijn hart afscheid genomen van Philips en Frankrijk.'

Opnieuw beginnen

Terug in Nederland ging hij met zijn jonge gezin in Soest wonen. 'Je denkt dan heel naïef dat je na vijf jaar al je relaties weer kunt oppakken, maar het leven is zonder jou doorgegaan. Je moet alles opnieuw opbouwen en dan val je eerst terug op een kleine kring van vrienden en familie.' Ondertussen wisselde hij een paar keer van baan in de softwaresector totdat de internetbubbel knapte en hij zich ging heroriënteren. 'Inmiddels was ik veertig en besloot ik dat het moment was gekomen om over te stappen naar een organisatie in de non-profit. In de zorg, was mijn bedoeling, maar het werd het onderwijs.'

Als lid en later voorzitter van de Gooise Scholen Federatie leerde Kastelein de wereld van het voortgezet onderwijs van haver tot gort kennen. 'Ik vond het fantastisch om te werken aan de levens van jonge mensen. Ik dacht eerst dat het onderwijs veel minder dynamisch zou zijn dan het bedrijfsleven, maar daar heb ik me echt in vergist. In het onderwijs is er ook sprake van concurrentie en strijd. Ook voor ons was het spannend om voldoende leerlingen binnen te halen. Ik had veel aan mijn ervaring uit het bedrijfsleven. Ik stelde andere vragen en bracht nieuwe kennis binnen. Wat me pakte is dat je echt het verschil kunt maken. Vooral op het VMBO. Daar zitten leerlingen die het prima doen, maar ook jongeren bij wie het allemaal niet vanzelf gaat. Ik vond het geweldig om te kunnen helpen juist die leerlingen dat extra duwtje in de rug te geven.'

Balen

Inmiddels is hij bestuursvoorzitter van ROC West-Brabant en staat hij volop in de spotlights. Als hij scholen moet sluiten in krimpgebieden staat de pers bij hem op de stoep. Zo ook toen hij werd geconfronteerd met een vervelende fraudezaak uit een ver verleden. 'We hebben toen een man ingehuurd om ons te helpen met de media-contacten. Iemand die weet wat je moet doen als er glas in de limonade wordt gevonden. Hij heeft me geleerd dat het helemaal niet verkeerd is om een emotionele lading aan een kwestie te geven. Op een gegeven moment heb ik op de radio op zijn Hollands gezegd dat we verder wilden en dat ik ervan baalde dat die fraudezaak nog steeds speelde. Dat stond natuurlijk in de krant de volgende dag. Maar

ik had er wel een snaar mee geraakt, vooral bij mijn eigen mensen die zich juist door die emotie herkend en gesteund voelden.'

De tijden zijn niet gemakkelijk voor een ROC dat veel leerlingen opleidt voor de bouw en de zorgsector. Kastelein: 'Het lijkt erop dat 100.000 mensen in de zorg door de kabinetsplannen hun baan gaan verliezen. Dan is er dus geen ruimte voor onze leerlingen. Bedrijven roepen hard om technisch opgeleide vakmensen, maar ondertussen moet ik onze bouwafdelingen halveren omdat er geen werk is. Lastig allemaal. Maar, waar een wil is, is een weg.'

'Je vergeet soms dat je aan jezelf moet werken om mentaal fit te blijven'

Hij merkt op dat steeds meer leerlingen langer op school blijven en ervoor kiezen om een hoger niveau te bereiken. 'De opdracht aan het beroepsonderwijs is te laten zien hoe interessant het is om een vak te leren dat bij je past en waar je gelukkig van wordt.'

Wijsheid

Hij volgde de nieuwe Comenius Leergang Wijsheid in Leiderschap om meer te leren over de irrationele kanten van leiderschap. 'In een baan als de mijne draag je een grote verantwoordelijkheid. Alles wat je doet ligt onder een vergrootglas. Dan vergeet je soms dat je aan jezelf moet werken om mentaal fit te blijven. Tijdens deze leergang werd ik geconfronteerd met de kracht van de stilte. Dat je rust nodig hebt om te kunnen reflecteren op je eigen functioneren. Daar bleek meer dan de helft van de groep behoefte aan te hebben. Ik ook. Ik stop heel veel in dit werk, alles wat ik heb en draag de verantwoordelijkheid voor 3000 mensen. Juist dan is het van belang dat je afstand neemt en reflecteert. Stilte, inzicht en inspiratie zijn enkele mooie dingen die de leergang mij heeft gebracht.'

TEKST > MARJAN BROUWERS

STARTDATA

Dinsdag 12 november 2013

Comenius Leergang
Wijsheid in Leiderschap

Woensdag 20 november 2013

Nationale Comenius
Leergang

Donderdag 21 november 2013

Themaleergang Financiële
Ethiek

Woensdag 27 november 2013

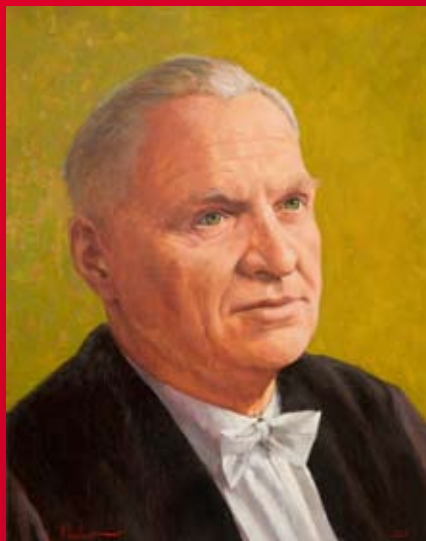
Europese Comenius
Leergang

MEER INFORMATIE:

> www.comeniusleergang.nl

Aanwinsten

Sinds de stichting in 1614 krijgt de Groningse universiteit traditioneel portretten van hoogleraren aangeboden.

S. Keijser †
Radiologie (1948-1955)
door Jannes Kleiker

P. van Schilfgaarde
Handelsrecht (1970)
door Dorine Kuiper

Inlichtingen over schenking van portretten: directeur Universiteitsmuseum Rolf ter Sluis, r.ter.sluis@rug.nl. Meer informatie op www.rug.nl/museum.

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur.
Meer informatie: afdeling Communicatie, tel. (050) 363 4444, communicatie@rug.nl of raadpleeg de rubriek 'Nieuws en agenda' op www.rug.nl. Wijzigingen en omissies voorbehouden.

GEDRAGS- EN MAATSCHAPPIJ- WETENSCHAPPEN

15 oktober 2013
D.R. (René) Veenstra
Sociologie

MEDISCHE WETENSCHAPPEN

22 oktober 2013
prof.dr. B.M. (Barbara) Bakker
Kindergeneeskunde

29 oktober 2013
prof.dr. E.G. (Edwin) Winkel
Speciële parodontologie

19 november 2013
prof.dr. H. (Hendrika) Bootsma
Reumatologie

3 december 2013
prof.dr. R.H. (Rolf) Sijmons
Medische translationele genetica

LETTEREN

12 november 2013
prof.dr. E. (Elena) Gualtieri
Moderne Engelse letterkunde en cultuurkunde

26 november 2013
prof.dr. S. (Sofia) Voutsaki
Griekse archeologie

GODGELEERDHEID EN GODSDIENST- WETENSCHAP

10 december 2013
prof.dr. M. (Mladen) Popović
Oude Testament en Vroeg Jodendom

NB!
In het julinumnummer stond abusievelijk 17 i.p.v. 10 december 2013 vermeld als datum van de oratie van Popović.

Varia

Verkeerd gespeld

De naam van de fotograaf van het boek over de geschiedenis van de UB was in het julinumnummer van *Broerstraat 5* verkeerd gespeld. Bijna alle foto's in *Van knekelhuis tot kloppend hart* zijn van de hand van **Dirk Fennema**.

Online videocollege schulden crisis

What is money? Why do banks make money? How does a bubble work? Why are we in a crisis? How can we solve it? De vier korte videocolleges 'Debt: The Good, The Bad and the Ugly' van RUG-hoogleraar economie Dirk Bezemer worden goed bezocht op internet. Deel 1 is inmiddels 25.000 keer bekeken.
> www.rug.nl/feb/news/2013/130625debtseries

28e jaargang
3e nummer/oktober 2013
ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaal magazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres
Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 52 36
redactieB5@rug.nl

Internet
www.rug.nl/broerstraat5

Volg de RUG op

Redactie
Fenneke Colstee-Wieringa
Gert Gritter
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofdredactie
Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay-out
In Ontwerp, Assen

Druk
Habo DaCosta, Vianen
Oplage 73.000

Adreswijzigingen
De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumni relaties RUG
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl

Expositie strips van Barbara Stok

Striptekenaar Barbara Stok (1970) zit twintig jaar in het vak. Haar strips zijn vaak autobiografisch en spelen zich af in de stad Groningen. 'Van feestende student tot een veertiger die nadenkt over de grote levensvragen.' Aan het werk van de alumna van kunstacademie Minerva is t/m **11 januari 2014** een grote overzichtstentoonstelling gewijd in het Centrum Beeldende Kunst Groningen (CBK Groningen). De tentoonstelling 'Lang zal ze leven!' is vrij toegankelijk, wo t/m vr van 9 tot 17 en za en zo 13 - 17 uur; Trompsingel 27; > www.cbkgroningen.nl.

Like us on facebook!
www.facebook.com/universiteitswinkel

rijksuniversiteit
groningen

Universiteitswinkel

Cadeautje?

Klokje met alarm, tijd- en datumaanduiding

Inclusief batterijen.

Speciale alumniprijs: € 8,95

Delftsblauwe replica van het Academiegebouw

Met certificaat van echtheid.

Een prachtig cadeau of herinnering aan uw studententijd.

Speciale alumniprijs: € 34,95

Trainingspak

Fit het najaar in!

Speciale alumniprijs: € 59,95

Bestel via onze webshop: www.rug.nl/winkel

Universiteitswinkel
Oude Kijk in 't Jatstraat 39
www.rug.nl/winkel

Bestellen
T (050) 363 27 00
F (050) 363 72 00
E universiteitswinkel@rug.nl

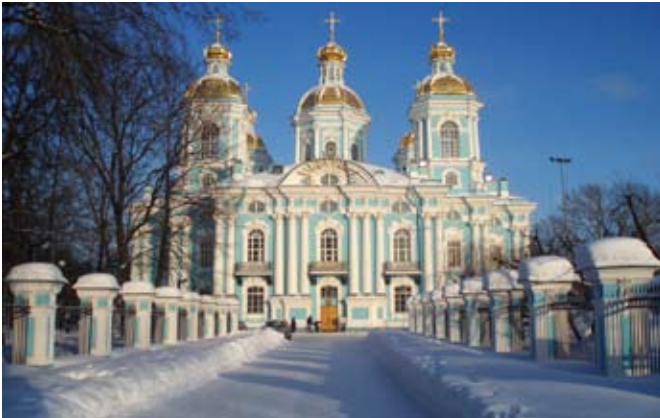
www.rug.nl/winkel

rijksuniversiteit
groningen

universiteitsmuseum

FOTO DANIEL NOORT

Russisch kwartet

t/m 30 december 2013

Nederland en Rusland zijn verbonden door het kwartet geschiedenis, cartografie, reizen en wetenschap: Nederlanders brachten Rusland in kaart, reisden om de Noord en wat betekenen Russische wetenschappers voor ons en Groningse geleerden?

Universiteitsmuseum
Oude Kijk in 't Jatstraat 7a
Groningen
www.rug.nl/museum

Openingstijden
di t/m zo van 13.00-17.00 uur
niet op feestdagen

www.rug.nl

Weekend arrangement in het 3-sterren University Hotel

3-daags weekendarrangement

1 x ontvangst met koffie/thee en lekkernij
2 x overnachting
2 x ontbijt

€ 74,50 p.p.

(op basis van een tweepersoonskamer, toeslag éénpersoonskamer € 15,00 per nacht)

Voor onder andere familieleden van studenten en alumni.
Voor meer informatie en reserveringen: www.rug.nl/hotel

University Hotel Groningen
Kleine Kromme Elleboog 7-b
9712 BS Groningen
050 - 311 34 24
www.rug.nl/hotel

De ene alumnus American studies is wild van de zuidelijke staten van Amerika en geeft college, de andere droomde van de revolutie en zit nu in wind-energie.

MAARTEN ZWIERS (33)

STUDIE > geschiedenis en American studies van 1998-2005

IS > docent aan de Faculteit der Letteren van de RUG

HUIS > appartement in centrum Groningen

HUISHOUDEN > single

JAARSALARIS > 30.000 euro bruto (0,75 aanstelling)

'Ambulancechauffeur worden in New York leek me spannend. Tot iemand me voorhield dat als ik één afgehakte hand had gezien, ik ze allemaal had gezien. Ik ging geschiedenis en American studies studeren. Dankzij een beurs kon ik na mijn afstuderen naar Mississippi voor nog een master Southern Studies. Ik was in 2002 op uitwisseling geweest naar Chapel Hill, University of North Carolina en zoets wou ik nog wel een keer beleven. Ik vond ook dat ik nog niet genoeg wist van het Zuiden. De fascinatie voor de elf staten die zich tijdens de Burgeroorlog (1861-1865) hebben afgescheiden van de Unie omdat ze hun slavernij wilden beschermen, is in mijn jeugd begonnen. Ik keek naar North and South. Met Patrick Swayze. Over een noordelijke en zuidelijke familie in de burgeroorlog die aanvankelijk bevriend zijn. De zoons van beide families komen elkaar tegen op het slagveld. Wat ik als jochie vooral interessant vond waren de vechtschènes. Ik ging dingen over de burgeroorlog verzamelen, stripboeken, playmobil. De liefde voor de cultuur, de muziek, het landschap en vooral de interesse voor de politiek kwamen later. Oktober vorig jaar ben ik in Groningen gepromoveerd op James Eastland (1904-1986), een senator uit Mississippi. Ik was bursaal, een soort PhD-student met een beurs, en hoefde geen college te geven. Maar toen mijn beurs in 2011 ophield, ben ik begonnen als docent. Ik heb nu een deeltijdcontract tot september 2014. Ik vind het leuk en belangrijk mijn kennis over te dragen. Dit jaar wil ik me ook wat meer richten op publiceren. Ik heb wat contacten met uitgevers in Amerika. Misschien dat mijn proefschrift daar als handelseditie uitgegeven kan worden. Terug naar daar? Op termijn wellicht. Het is moeilijk er tussen te komen in Amerika. Als je geluk hebt kom je op een 'tenure track' terecht. Zeven jaar het vuur uit je sloffen lopen en dan is het nog maar afwachten of ze je aannemen. Er zijn daar meer opties dan in Nederland, maar er is ook veel meer concurrentie.'

SIWARD ZOMER (30)

STUDIE > American studies van 2002 - 2008

IS > eigenaar SiZo projectbureau voor duurzame maatschappelijke innovatie; www.sizoprojectbureau.nl

HUIS > appartement in Amsterdam-Oost

HUISHOUDEN > met Carolyn (30)

INKOMEN > 27.000 euro winst uit onderneming in 2012

'11 september 2001 was een feit, Amerika begon een Afghanistanoorlog. Zou er een revolutie uitbreken? Ik dacht: Daar moet ik wat mee, en schreef me in Groningen in voor American studies. Na mijn studie heb ik met een beurs in Birmingham nog een master sociale en politieke filosofie gehaald. En toen kwam ik hier in aanraking met een revolutie, op eigen bodem. Die van de energiemarkt. Kleine, lokale groepen begonnen het over te nemen van multinationals. Een interessante ontwikkeling waar ik bij wilde zijn, helemaal toen ik de documentaire "Here comes the sun" had gezien bij VPRO's Tegenlicht. Die gaat over hoe ver Duitsland al is met de omschakeling van centraal, nucleair en kolen naar lokaal en democratisch georganiseerd met windmolens en zonnepanelen. Ik solliciteerde verkeerd. Bij zonnepanelenbedrijven en installatiebureaus. Daar zagen ze die filosoof al aankomen met zijn revolutie. Ik zag ze denken: Schiet toch op man, dozen schuiven! Via Randstad werkte ik in een radiatorfabriek in Tubbergen. Daarnaast deed ik zelfstandig onderzoek in de gemeente Twenterand, waar ik vandaan kom. Een windmolenproject werd daar na tien jaar door de raad afgeschoten. Wat was er aan de hand? Ik concludeerde dat je burgers veel meer moet betrekken in coöperaties. Terwijl ik keek of ik zelf een energiecoöperatie kon opzetten in Twente, stuitte ik op het project 'Wij Krijgen Kippen' in Amsterdam-Zuid, van RUG-alumna Pauline Westendorp. Ik ben daar stage gaan lopen. Zo kwam ik in contact met coöperatie De Windvogel, waar ik nu voorzitter van ben. We hebben zes windmolens door het hele land en drieduizend leden. Daarnaast doe ik projecten vanuit mijn eigen bedrijf. Het grootste is een Europees project, REScoop 20-20-20, dat nieuwe energiecoöperaties in Europa van de grond probeert te krijgen. De windmolens in Twenterand zijn er nog steeds niet.'